

LIITE 1: Perustelumuistio

Eräiden hankkeiden rahoitus innovaatorahaston varoilla (HEL 2017-012988)

Kaupunginhallituksen elinkeinojaosto 10.12.2018

Taulukko 1. Innovaatorahaston uudet hanke-ehdotukset

	Toteuttaja	Hanke	Haettu rahoitus 2019	Myönnettävä rahoitus 2019	Haettu rahoitus 2020	Sidottava rahoitus 2020	Haettu rahoitus 2021	Sidottava rahoitus 2021	Haettu rahoitus yhteensä 2019-2021	Myönnettävä ja sidottava yhteensä 2019-2021
1	Games Factory Oy	Games Factory Farm	125 000	125 000	80 000	80 000	80 000	80 000	285 000	285 000
2	Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala, Liikenne- ja katusuunnittelu sekä Kaupunginkanslia ja Forum Virium Helsinki	Jätkäsaari Mobility Lab	KYMP: 120 000 Kans: 216 400 FVH: 59 500 =yht. 395 900	395 900	KYMP: 120 000 Kans: 196 400 FVH: 105 500 =yht. 421 900	421 900	KYMP: 120 000 Kans: 186 400 FVH: 105 500 =yht. 411 900	411 900	1 229 700	1 229 700
3	Helsingin kaupunki, Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala	Ahti - Merellisen Helsingin yritysekosysteemi	205 760	205 760	214 512	0	103 000	0	523 272	205 760
4	Metro- polia Ammattikorke- koulu	Älykäs äänimaisema 2022	101 040	0	65 440	0	60 240	0	226 720	0
5	Phoenix ry	Match Made in Startup Refugees -kehittämishanke	121 850	121 850	-	-	-	-	121 850	121 850
6	Sivistyskiihdyttämö ry	Nordic Learning Incubator	150 000	0	50 000	0	-	-	200 000	0
YHTEENSÄ			1 099 550	848 510	831 852	501 900	655 140	491 900	2 586 542	1 842 310

Taulukko 2. Innovaatorahaston uusien hanke-ehdotusten sääntöjen ja rahaston käytön periaatteiden mukaisuus

	Toteuttaja	Hanke	Luo tulevaisuuden elinkeinoperustaa	Luo tulevaisuuden osaamisperustaa	Kaupunki-strategian mukainen	Edistää yrityketo-systeemiä/ luo kokeilu-alustaa	Muut arviointikriteerit
1	Games Factory Oy	Games Factory Farm	X	X	X	X	
2	Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala ja Kaupunginkanslia (+Forum Virium Helsinki)	Jätkäsaari Mobility Lab	X	X	X	X	
3	Helsingin kaupunki, Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala	Ahti - Merellisen Helsingin yritysekosysteemi	X	X	X	X	
4	Metro- polia Ammattikorkeakoulu	Älykäs äänimaisema 2022		X	X		Elinkeinoperusta ja yritysten osallistuminen hankkeeseen arvioidaan olevan liian ohutta.
5	Phoenix ry	Match Made in Startup Refugees -kehittämishanke	X	X	X	X	
6	Sivistyskiihdyttämö ry	Nordic Learning Incubator		X	X	X	Hankkeen toteutusmalli arvioidaan olevan puutteellinen.

Taulukko 3. Käynnissä olevien hankkeiden jatkuminen

	Toteuttaja	Hanke	Haettu (H) / Siirrettäväksi haettu (S) rahoitus vuodelle 2019	Esitettävä rahoitus vuodelle 2019	Sidottu (H) ja siirrettäväksi haettu (S) rahoitus 2020	Sidottu ja siirrettäväksi esitettävä rahoitus 2020	Haettu ja sidottu rahoitus yhteensä 2019-2020	Myönnet- tävä ja sidottu yhteensä 2019-2020
7	Forum Virium Helsinki	Fiksu Kalasatama 2018-20	280 000 (H) 67 500 (S)	347 500	280 000 (H) 67 500 (S)	347 500	695 000	685 000
8	Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia	Kansainvälistä kasvua	500 000 (H) 50 000 (S) = yht 550 000	550 000	353 082 (H)	353 082	903 082	903 082
9	Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia	Helsinki City Lab	100 000 (S)	100 000	-	-	100 000	100 000
10	Helsingin kaupunki, Kulttuuri- ja vapaa- ajan toimiala, nuorisopalvelut	Digitalents Helsinki	152 000 (S)	152 000	-	-	152 000	152 000
11	Helsingin yliopisto (HY), Forum Virum Helsinki (FVH) Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia (Hki)	UrbanSense	FVH: 113 048 (H) FVH: 6884 (S) HY: 308 112 (H) HY: 6 855 (S) Hki: 80 000 (H) = yht 514 899	FVH: 119 932 HY: 314 967 Hki: 80 000 = yht 514 899	FVH: 60 720 (H) Hki: 40 000 (H) Hki: 26 000 (S) = yht 126 720	FVH: 60 720 Hki: 66 000 = yht 126 720	641 619	641 619
12	Metropolia Ammattikorkeakou- lu	Helsinki RobubusLine	78 809 (H)	78 809	-	-	78 809	78 809
13	Palvelukeskus Helsinki	Hoivarobotiikan kokeilu ikääntyneiden kotihoitossa	100.967 (S)	100.967	57 000 (S)	57 000	157 967	157 967
14	Startup Maria Oy	Maria 01 - Euroopan johtava kasvuyrityskeskis- tymä	169 600 (H)	169 600	169 600 (H)	169 600	339 200	339 200
15	The Startup Shortcut Oy	Monimuotoi- suus kasvun moottorina	38 000 (H)	38 000	-	-	38 000	38 000
	YHTEENSÄ		484 206 (S) 1 567 569 (H) = yht. 2 051 775	484 206 (S) 1 567 569 (H) = yht. 2 051 775	150 500 (S) 903 402 (H) = yht. 1 053 902	150 500 (S) 922 682 (H) = yht. 1 053 902	634 706 (S) 2 470 971 (H) = yht. 3 105 677	634 706 (S) 2 470 971 (H) = yht. 3 105 677

1 Games Factory Oy: Games Factory Farm

Toteutusaika:	1/2017 – 12/2020	PRR 3599751
Yhteistyötahot kaupungilla:	NewCo Helsinki	
Yhteistyötahot muualla:	Maria 0-1, NeoGames, FiBAN, Remote Control RCP, Igda Finland, Full XP Oy, Playmore Games, Reforged Studios, Critical Force Oy, Vi-sionist, Action-Reaction Games, Frozenbyte Oy, Remedy, Epic Owl, Superplus Games, Aalto University Executive Education, Futurefly, Aalto University, Frosmo, Snowhound Games, WordNerd, Google, Startup100, LvL Productions, Brimstone Interactive, Muro, Raven Tech LTD, GameDevCompany, AdColony, Metropolia, Virtual Air Guitar, Polka Dot Games	
Kokonaiskustannukset:	1 058 360 euroa	

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €	Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2019	125 000	171 340	2019	125 000
2020	80 000	172 340	2020	80 000
2021	80 000	172 240	2021	80 000
2022	0	259 340	2022	-

Hankkeen kuvaus

Innovaatorahasto on rahoittanut Games Factory Oy:n hanketta 150 000 eurolla vuonna 2018, jonka aikana Pelitalo on muodostettu. Games Factoryssa työskentelee nyt 17 yritystä. Games Factory yhdistää sekä helsinkiläiset että suomalaiset peliyritykset. Hankkeen myötä Suomen pelialalle rakennetaan yhteisö ja tila, jossa peliyritykset kasvavat, kehittyvät ja nousevat maailmanluokan tekijöiksi. Hankkeen kokonaiskesto on 2018-2022, minkä aikana Games Factory muuttuu kannattavaksi ja tuottaa jatkuvalla tahdilla onnistuvia peliyrityksiä. Huippuosaajien tavoittelemiseksi hankkeen puitteissa rakennettiin uusi konsepti, Games Factory Talents (lisätietoa osoitteessa <https://www.gamesfactorytalents.com>). Sijoittajien houkuttelemiseksi on järjestetty tapahtuma FiBANin kanssa.

Pelialan yritysten kasvumahdollisuuksia on tuettu hankkeessa tuomalla tarjouspyyntöjä, ja konsultoimalla yrittäjiä tekemään kilpailukykyisiä tarjouksia. Nuorten yrittäjien kanssa on solmittu kaksi alihankintasopimusta, ja heidän kanssaan toimiessa on huomattu myös tarve syvemmälle mentoroinnille ja liiketoiminnan tuelle. Seuraava askel on luoda pysyvä ratkaisu kasvavien yritysten tarpeisiin: Games Factory Farm, johon innovaatorahastolle jätetty uusi jatkorahoitushakemus kohdistuu.

Games Factory Farm on hanke, joka tulee vastaamaan pelialan yrityksiä koetteleviin haasteisiin. Markkinan muuttuessa ja suomalaisten alan toimijoiden vaihtuessa hanke nähdään ratkaisuna moniin rakenteellisiin ongelmiin, jotka estävät uusien menestyskelpoisten peliyritysten kasvun. Jatkohanke käynnistyy 1/2019. Games Factory Farm mahdollistaa tehokkaan uusien peliyritysten synnyn ja paikkaa osaltaan Digitalents Gamedev Labin jättämää aukkoa.

Hankkeessa räätälöidään tila 10 kasvavan yrityksen tarpeisiin Games Factoryn 3-kerroksessa ja Games Factory Farm brändätään hyviä tekijöitä houkuttelevaksi. Noin 10 tiimiä valitaan Farmiin ja alan ammattilaisten kanssa käynnistetään mentorointi, testaten eri menetelmiä. Käynnistetään myös ns. alihankintaprosessi, jossa Farmin yrityksille tuodaan projekteja ja liikevaihtoa. Firmojen verkostoittamista edistetään tapahtumien kautta ja farmissa käynnistetään yhteisötoiminta. Farmit toimivat näyteikkunana pelialan osaamiselle. Farmin toiminta rahoitetaan 2019 jälkeen vuokratoinnilla, alihankintakomissioilla ja konsultoinnilla.

Päätöksen perustelut

Elinkeino- ja osaamisperusta:

Games Factoryn toiminta on käynnistynyt innovaatorahaston rahoituksella vuonna 2018 ja hanke on

pääosin toteutunut suunnitelmien mukaisesti. Games Factory ei kuitenkaan ole onnistunut saamaan niin paljon yksityistä rahoitusta kuin edellisen hankesuunnitelman mukaan oli tarkoitus. Vuoden 2018 aikana hankkeessa on tunnistettu tarve nuorten ammattilaisten perustamien pelifirmojen menestymisen mahdollisuuksien parantamiselle, ja jatkorahoitushakemus kohdistuu ns. Farmi-konseptin kehittämiseen. Uudessa hankehakemuksessa yksityisen rahoituksen saamisen tavoite on maltillisempi. Games Factory Farm -hakemus käsitellään innovaatorahaston uutena hankkeena, koska toiminta on uutta eikä sille ole sidottu innovaatorahaston rahoitusta entuudestaan.

Nuoret pelialan firmat ovat heikot, johtuen alan vaativuudesta ja rahoituksen saamisen vaikeudesta. Menestyvän pelin tekeminen vaatii sekä luovaa että taiteellista osaamista yhdistettynä teknologiseen ja kaupalliseen osaamiseen. Peli on tuotteena hyvin monimutkainen ja menestyvän pelin tekeminen vaatii pitkää kokemusta; rahoitusta saadakseen pelifirman on pitänyt julkaista keskimäärin kolme peliä, ja esimerkiksi Games Factoryssa tällä hetkellä toimivien yrittäjien keski-ikä on n. 40 vuotta. Games Factory Farm -mallin (GFF) tavoitteena on tukea nuoria aloittelevia yrittäjiä kohtaamaan nämä haasteet vahvistamalla yrittäjien osaamista, tarjoamalla verkostoja, sekä tukemalla kassavirran luomista alihankintojen kautta. Kokonaisuudessaan GFF-malli pyrkii nopeuttamaan nuorten ammattilaisten perustamien pelifirmojen kehitystä ja lisäämään niiden onnistumisen edellytyksiä. Hanke edistää siten Helsingin osaamis- ja elinkeinoperustaa pelialalla.

Malli vahvistaa helsinkiläisen pelialan ekosysteemin reaktiivisuutta alan jatkuviin teknisiin muutoksiin ja luo edellytyksiä lunastaa pelialaan liitettyjä taloudellisia odotuksia. Lisäksi malli tukee ekosysteemin moninaisuutta mahdollistamalla yrityksille aikaisen vaiheen erikoistumisen ja erityisosaamisen kartuttamisen. GFF-malli on englanninkielinen ja siinä mahdollistetaan etäosallistuminen, joten mallilla on myös kansainvälistä potentiaalia. GFF-mallia voi myös edelleen kehittää: olisi esimerkiksi hyvä löytää alihankinnan lisäksi muita siemenvaiheen rahoitusvaihtoehtoja. GFF-malli muodostaa tavallaan koulutusjärjestelmää täydentävän palvelun, joka tuottaa parhaassa tapauksessa uusia menestyviä pelialan yrityksiä ja joka tapauksessa osaavia työntekijöitä koko pelialan ekosysteemin käyttöön.

Yritysekosysteemien/ kokeilualustojen/innovaatiotoiminnan kehittäminen:

Peliala on luonteeltaan nopeasti kehittyvä ala, jonka muutoksiin vastaaminen pelkästään esimerkiksi koulutusrakenteilla on haastavaa. Pelialalle on syntynyt tyypillinen kehittyvän ekosysteemin tilanne, jossa senioriosaajista on huutava pula ja samaan aikaan juuri valmistuneista osaajista on ylitarjontaa. Pelialan osaajien kysyntä ja tarjonta eivät siis laadullisesti kohtaa. Samaan aikaan työntekijöiden määrä vakiintuneissa pelialan yrityksissä kasvaa, mutta uusia yrityksiä ei synny enää huippuvuosien tahtiin. Vakiintuneisiin yrityksiin on vasta muodostumassa työhön perehdyttämiskulttuuri, joka mahdollistaa nuorten ammattilaisten laajemman rekrytoinnin. Pienet yritykset ovatkin edelleen avainasemassa sekä harjoittelupaikkoina että ensimmäisinä alan työpaikkoina.

Nuorten ammattilaisten yritystoiminnan lisääminen on keskeinen tapa vahvistaa pelialan ekosysteemiä. GFF-malli lähestyy yritystoiminnan tukemista 3-12 kuukauden hautomojaksolla, jonka aikana on tarkoitus saada yrityksen rakenne, liiketoimintamalli ja osaaminen ammattimaisen tiimityöskentelyn vaatimalle tasolle. Tällä hetkellä oppilaitoksista valmistumassa olevat nuoret kokevat tarvitsevansa tukea näissä yrittäjävalmiuksissa. Alan oppilaitokset (mm. Metropolia, Stadin ammattiopisto) ovat kiinteästi mukana GFF:n toiminnan kehittämisessä. GFF:in tiimit tulevatkin pääosin pääkaupunkiseudun oppilaitoksista. Tämä oppilaitosyhteistyö parhaimmillaan kehittää myös koulutusohjelmien opetustarjontaa vastaamaan paremmin työelämän tarpeita. Lisäksi GFF:illa on laajat verkostot alan yrityksiin, järjestöihin, rahoittajiin ja tutkijoihin, ja verkoston kautta on ilmoittautunut nimekäs joukko mentoreita tukemaan GFF:in toimintaa.

GFF toimii siis pelialan hautomona, ja vuoden 2018 aikana luotu Games Factoryn kiihdyttämö-palvelu voi tarjota luontevan jatkopolun uusille menestyspotentiaalia omaaville yrityksille. GFF-mallin tavoitteena on kehittää nuorten pelialan osaajien palvelupolkuja ja luoda menestymisen edellytykset oppilaitosten game labeista ponnistaville tiimeille.

Strategian mukaisuus:

Hanke vastaa kaupunkistrategian mainittuja tavoitteita olla Euroopan kiehtovimpia sijaintipaikkoja uutta luovalle startup-toiminnalle ja houkuttelevin osaamiskeskittymä yrityksille ja yksilöille sekä Maria01 alueen kehittymistä.

Hyödyt asukkaille ja palvelujen kehittämisessä:

Peliala tuo uusia mahdollisuuksia myös kaupungin palvelujen kehittämiseen. Hanke on omiaan vahvistamaan kaupungin toimialojen ja pelialan yritysten yhteistyötä mm. oppimiseen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvien pelillisten sovellusten kehittämisessä.

Muut arviointikriteerit:

GFF-mallin budjetti on tiukka ja kunnianhimoinen. Suurimpana haasteena on kehittää kolmen vuoden aikana malli, joka pystyy toimimaan ilman julkista rahoitusta. Tämän onnistumiseen vaikuttavat monet tekijät. Esimerkiksi jos ohjelmaan tulevien tiimien lähtövalmiudet paranevat, hautomojakso lyhenee ja yritykset ovat nopeammin kiinni liiketoiminnassa. Lisäksi GFF-yritysten menestys kolmen vuoden aikana vaikuttaa siihen, missä määrin julkaisijat ja yksityiset sijoittajat ovat valmiita taloudellisesti tukemaan GFF-mallia. Kuitenkin hankkeen hyödyt ovat hyvät suhteessa haettuun rahoitukseen. Osaavien työntekijöiden määrän kasvaminen on merkittävä lisäarvo, jonka päälle tulevat vielä yritysten tekemä liikevaihto sekä paikallisen alihankintaverkoston muodostuminen.

Hankkelle esitetään rahoitusta hakemuksen ja sitä täyentävän liitteen mukaisesti, mutta Games Factoryn

- on panostettava sellaisen toimintamallin luomiseen, joka mahdollistaa nuorille yrityksille monipuoliset ja yksilölliset kehityspolut sekä luonnolliset jatkopolut esimerkiksi Games Factoryn yrityskiihdyttämöön.
- tulee vuoden 2019 aikana tunnistaa ekosysteemin keskeiset yksityiset rahoittajat ja luoda konkreettinen suunnitelma jatkorahoituksen varmistamiseksi.
- tulee seurata hankkeeseen osallistuvien tiimien ja yksilöiden osaamisen kehittymistä ja myöhempää sijoittumista ekosysteemiin siten, että GFF-mallia voidaan jatkuvasti kehittää vastaamaan paremmin ekosysteemin tarpeita.
- tulee varmistaa vuonna 2018 kehitetyn pelitalo-konseptin toiminnan jatkuminen.
- tulee varmistaa, että pelitalo-konsepti ja GFF-malli kytkeytyvät vahvasti sekä paikalliseen, kansalliseen että kansainväliseen pelialan ekosysteemiin.

2 Helsingin kaupunki, Kaupunkiympäristön toimiala, Liikenne- ja katusuunnittelu ja Kaupunginkanslia (+Forum Virium Helsinki): Jätkäsaari Mobility Lab

Toteutusaika:	1/2019 – 12/2021
Yhteistyötahot kaupungilla:	Kaupunginkanslia: Elinkeino-osasto & Talous- ja suunnitteluosasto Kaupunkiympäristön toimiala: Maankäyttö ja kaupunkirakenne & Kaupunkitekniikka & Ympäristöpalvelut Forum Virium Helsinki Oy, Helsingin Satama, HSL Helsingin Seudun Liikenne
Yhteistyötahot muualla:	Aalto-yliopisto, Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy, Metropolia ammattikorkeakoulu Oy, Yrityksiä, mm. Tieto Oyj, Vaisala Oyj, Sensible4 Oy, Fleetonomy.AI Oy + muita tutkimuslaitoksia ja yrityksiä
Kokonaiskustannukset:	3 862 770 + 10-20 M euroa

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €
2019	395 900, josta KYMP: 120 000 Kanslia: 216 400 FVH: 59 500	1 760 790
2020	421 900, josta KYMP: 120 000 Kanslia: 196 400 FVH: 105 500	1 189 728 + 5-10 M
2021	411 900, josta KYMP: 120 000 Kanslia: 186 400 FVH: 105 500	912 252 + 5-10 M

Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2019	395 900, josta KYMP: 120 000 Kanslia: 216 400 FVH: 59 500
2020	421 900, josta KYMP: 120 000 Kanslia: 196 400 FVH: 105 500
2021	411 900, josta KYMP: 120 000 Kanslia: 186 400 FVH: 105 500

Hankkeen tavoitteet

Hanke käynnistää älyliikenteen innovaatioalustatoiminnan ja sitä hyödyntävien uusien liikeneratkaisujen kehittämisohjelman. Innovaatioalusta on tapa toimia, millä kaupunki aktiivisesti mahdollistaa uusien tuotteiden ja palvelujen paremman kehittämisen. Alustan käyttäjiä ovat kaupungin rinnalla yritykset ja tutkimuslaitokset.

Innovaatioalusta koostuu eri toimijoiden kehittämistyötä yhteen tuovasta ja kehittämistyötä paremmin kaupungin tarpeisiin suuntaavasta koordinaatiotyöstä; älykkään infrastruktuurin kehittämisympäristöstä; sekä kokeilujen järjestämisestä käyttäjälähtöisesti kaupunkiympäristössä käyttäjien kanssa. Innovaatioalustalla on kaksi yhtä tärkeää tavoitetta: Toisaalta se synnyttää parempia ratkaisua kaupungin ja helsinkiläisten liikkumiseen, luoden toimivampaa kaupunkia arkea. Toisaalta se tarjoaa alueen yrityksille ja tutkimuslaitoksille kansainvälisen huipputasoisen kehittämis-, kokeilu- ja käyttöönottoympäristön, luoden näille kilpailukykyä, kotimarkkinareferenssejä, uusia innovaatioita ja työpaikkoja.

Hanke luo tulevaisuuden ratkaisuja kaupunkiliikenteen ohjaamiseen, palveluihin, suunnitteluun ja liiketoimintaan. Nämä ratkaisut pyrkivät sujuvoittamaan Jätkäsaaren tieliikennettä, lisäämään asukkaiden turvallisuutta liikenteen keskellä sekä edistämään Hiilineutraali Helsinki 2035-ohjelman liikenteen kehittämistoimenpiteitä.

Käytännössä hanke synnyttää parempia ratkaisua kaupungin ja helsinkiläisten liikkumiseen. Tältä osin se pyrkii luomaan ”virtuaalisen lisäkaistan Länsisatamaan”, jossa tietoteknisillä ratkaisuilla ja innovaatioilla pyritään löytämään kustannustehokkaita innovaatioita korvaamaan raskaita tieliikenteen infrastruktuuriinvestointeja, parantamaan sekä todellista että koettua liikenneturvallisuutta Jätkäsaarella, ja luomaan kokeilun alueen päästötavoitetyön innovaatioille. Konkreettisia kärkihankkeita

ovat mm. tekoälyohjaus liikennevalo-ohjauksessa, automaattinen liikenteen poikkeustilojen tunnistaminen sekä katukuilutason ilmanlaatu-anturiikka.

Hanke tarjoaa myös alueen yrityksille ja tutkimuslaitoksille kansainvälisen huipputasoisen kehittämis-, kokeilu- ja käyttöönottoympäristön. Hanke toteuttaa itse konkreettisen kokeiluohjelman, jossa liikenteen investointeja parannetaan kokeilujen avulla, sekä konkreettisina kärkihankkeina tuo yhteen testikadun startup-yrityksille ja varikkotilan liikennelaitteita kehittäville yrityksille. Elinkeino-osasto koordinoi testialustan syntymistä, mutta sen toimintamallia rakennetaan tiiviissä yhteistyössä Kaupunkiympäristön toimialan kanssa, joka mahdollistaa uusien ja pysyvien käytäntöjen luomisen toimialalla tehtävään liikennekehittämiseen.

Päätöksen perustelut

Elinkeino- ja osaamisperusta:

Hanke nostaa älykkään liikenteen yhdeksi Helsingin merkittävimmiksi innovaatiotoiminnan painopistealoiksi keräämällä useat älyliikenteen hankkeet saman sateenvarjon alle. Helsingissä on paljon yrityksiä startupeista aina isoihin yrityksiin asti, joiden rakentaminen yhdeksi klusteriksi tuottaa merkittäviä kilpailuetuja ja klusterihyötyjä.

Mobility Lab synnyttää tulevaisuuden ratkaisuja ja ratkaisuja välittömäänkin tarpeeseen kaupunkiliikenteen ohjaamiseen, palveluihin, suunnitteluun ja liiketoimintaan. Hankkeen muodostaman älyliikenteen innovaatioalustan tavoitteena on suunnata yritysten tuotekehitystä ja tutkimuslaitosten tutkimus- ja kehittämistyötä samaan suuntaan ratkomaan Länsisataman alueen liikennehaasteita. Kun eri toimijat työskentelevät osaamisalueidensa puitteissa Länsisataman haasteiden parissa, he verkottuvat luontevasti ja synnyttävät ratkaisuja, joihin he eivät olisi yksinään kyenneet. Tuloksena saadaan toimijoille referenssejä, jotka parantavat heidän kilpailukykyään ulkomailla. Onnistuneiden innovaatioiden ansiosta Länsisataman alueesta tulee kiinnostava kokeilualue, joka vetää puoleensa uusia toimijoita. Hankkeen kautta Helsinki voi profiloitua kumppanina, joka tukee tutkimus- ja kehittämistoimintaa sekä uusien innovaatioiden syntymistä. Tämä vahvistaa Helsingin elinkeino- ja osaamisperustaa sekä houkuttelee uusia toimijoita.

Hanke tuo yritysten kehittämistyön aitoon kaupunkiympäristöön loppukäyttäjien kanssa. Tämän on osoitettu parantavan yritysten tuotteiden laatua ja yritysten kilpailukykyä. Lisäksi tämä luo yrityksille kotimarkkinareferenssejä kansainvälisiä markkinoita varten.

Yritysekosysteemien/ kokeilualustojen/ innovaatiotoiminnan kehittäminen:

Helsingissä on käynnissä useita älyliikennehankkeita, mutta niiden koordinoitua tulee vahvistaa. ”Jätkäsaari Mobility Lab” tarjoaa yrityksille ja tutkimuslaitoksille yhteisen foorumin, jonka puitteissa he pääsevät verkostoitumaan yhteisten haasteiden parissa. Veturiyrityksiä ovat mm. Tieto Oyj ja Vaisala Oyj. Veturiyritysten perässä pienemmät yritykset pääsevät osaksi ekosysteemejä ja verkostoitumaan ulkomaisten toimijoiden kanssa. Länsisataman alue tarjoaa yrityksille ja tutkimuslaitoksille todellisen kokeiluympäristön ja todellisia liikennehaasteita ratkaistaviksi.

Hanke on kattava ja siinä on kaikki merkittävät tahot mukana. Hankkeessa on mukana useita kaupungin toimijoita ja siinä voidaan kehittää kaupungin toimintamalleja ja poikkisektoraalista yhteistyötä yhä innovatiivisempaan ja yritysmyönteisempään suuntaan.

Hankkeeseen sisältyy liikenteen reaaliaikaisen tilannekuvan hankinta innovaatorahaston rahoituksella. Hankinnalla ostetaan järjestelmä, jonka avulla saadaan ajantasainen liikennetilatieta Jätkäsaaren alueelta. Tilannetiedon ajantasaisuus auttaa suunnittelemaan ja toteuttamaan entistä laadukkaampia, aitoon tietoon perustuvimpia palveluita ja siten suuntaamaan myös hankkeen muita kokeiluja aitoon tarpeeseen.

Jätkäsaari Mobility Lab -hankkeen toiminta muistuttaa Forum Virium Helsingin toteuttamaa Fiksu Kalasatama-hanketta ja sen valmistelussa on hyödynnetty Fiksu Kalasatama -hankkeessa kehitettyjä toimintatapoja. Jätkäsaari Mobility Lab Hankkeessa on kokonaiskoordinaatioon sisällytetty

kansainvälistä markkinointia ja suhteita tiiviimmin kuin Fiksu Kalasata -hankkeessa, jonka takia hankkeen pääkoordinaation on luonteva olla Helsingin kaupunginkanslian elinkeino-osastolla.

Strategian mukaisuus:

Kaupunkistrategian mukaan ”Helsinki on maailman toimivin kaupunki” ja ”Helsinki on kokonaisvaltaisesti toimivan älykkään liikennejärjestelmän edelläkävijä”, joten ”Jätkäsaari Mobility Lab” -hankkeen tavoitteena on olla juuri kaupunkistrategian mukainen hanke. Hankkeessa muodostuva liikenteen innovaatioalusta pyritään sovittamaan osaksi laajempaa kaupunki testialustana -ajattelua, jolloin se edistää suoraan kaupunkistrategian tavoitteita.

Hyödyt asukkaille ja palvelujen kehittämisessä:

Jätkäsaaren liikennetilanne kasvavan asuntoalueen ja sataman puristuksessa on suuri ongelma sekä asukkaille, matkustajille että koko länteen suuntautuvaan liikenteeseen. Älyliikennetkaisuut ovat käytännössä välttämättömiä infraratkaisujen ohella. Jätkäsaari Mobility Lab ratkoo Länsisataman liikenteen aiheuttamia haasteita alueen asukkaille ja alueella liikkuville. Liikenteen sujuvoituminen parantaa ihmisten liikkumista ja asumismukavuutta sekä vähentää ruuhkautuneen liikenteen aiheuttamia vaarallisia päästöjä (mm. NOx, pienhiukkaset) ja kasvihuonepäästöjä (CO2). Helsingin tutkimuslaitokset pystyvät mittaamaan laadukkaasti hengitysilman saastepitoisuuksia, joten tuloksena saadaan objektiivista tietoa alueen saastepitoisuuksista ja referenssejä tutkimuslaitoksille.

Muut arviointikriteerit:

Hanke on kuvattu selkeästi. Kokonaisrahoitus ja budjetti ovat perusteltuja, koska niiden tarkoituksena on houkutella yritysten tuotekehitysinvestointeja Länsisatamaan ja synnyttää uutta liiketoimintaa Helsinkiin. Innovaatorahastosta haettava rahoitus on pieni osuus suhteessa koko muuhun hankerahoitukseen. Haettava rahoitus innovaatorahastosta toimii osaltaan niin sanottuna siemenrahoituksena, jolla käynnistetään Länsisataman alueella toiminta, joka skaalautuu 10 – 20 kertaiseksi muista lähteistä rahoitettavien kokeilujen ja pilottien ansiosta. Erityisesti on huomioitava hankkeen laajuus eri hankkeista, eli vaikka jokin osuus ei toteutuisi, kokonaisuudessaan hanke on kuitenkin merkittävä. Älyliikenteen uudet ratkaisut ovat monien tutkimusten mukaan huomattavasti perinteisiä infrastruktuurihankkeita kustannustehokkaampia. Hakijoiden mukaan innovaatioalustatyö integroidaan kaupungin normaaliin toimintaan hankkeen päätyttyä.

Rahoitus myönnetään hankkeelle ehdollisena ja edellyttää selvityksen Business Finlandin rahoitusmahdollisuuksista hankkeelle.

3 Helsingin kaupunki, Kulttuuri- ja vapa-ajan toimiala: Ahti - Merellisen Helsingin yritysesysteemi

Toteutusaika:	1/2019-12/2021
Yhteistyötahot kaupungilla:	kaupunginkanslia elinkeino-osasto, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala, Helsinki Marketing Oy, Forum Virium Helsinki Oy
Yhteistyötahot muualla:	Bout Oy, Skipper Oy, Bookkaa Finland Oy / Juva Shipping, Whim/MaaS Global Oy, helsinkiläiset venekerhot ja Helvene-yhteisö sekä muut yritys- ja yhteisökumppanit
Kokonaiskustannukset:	747 272 euroa

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €
2019	205 760	78 000
2020	214 512	78 000
2021	103 000	68 000

Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2019	205 760
2020	0
2021	0

Hankkeen kuvaus

Ahti-kokeilussa Helsingin kaupunki kehittää yhdessä veneilyalan yritysten, venekerhojen ja muiden toimijoiden kanssa yhteisen avoimen resurssirajapinnan (tietokannan), joka mahdollistaa kaupungin, yritysten ja yksityishenkilöiden omistamien merelliseen ympäristöön liittyvien resurssien ja palveluiden varaamisen verkossa erilaisten käyttöliittymien kautta. Kukin ekosysteemin palveluntarjoaja voi syöttää omat resurssinsa (kuten venepaikat, veneet, oheispalvelut, veneiden kuljetuspalvelut) yhteiseen tietokantaan ja vastineeksi hyödyntää muiden palveluntarjoajien resursseja yhteisesti sovittavien pelisääntöin. Toimintamalli perustuu verkostovaikutukselle, jossa yhteisen resurssirajapinnan tuottamat hyödyt yksittäiselle toimijalle ovat suuremmat kuin osallistumisen kustannukset. Mukana olevien toimijoiden ei tarvitse kilpailla resursseista, vaan ne voivat keskittyä kehittämään palveluita loppukäyttäjille. Tämä mahdollistaa toimijoiden tehokkaan erikoistumisen.

Hankkeen tavoitteena on

- 1) Uuden pysyvän liiketoimintaekosysteemin luominen veneilyyn liittyvien resurssien ympärille
- 2) Tuotantokelpoisten ja skaalautuvien resurssirajapintojen luominen ja niiden käyöehdoista sopiminen, jotta eri toimijat voivat hyödyntää niitä joustavasti ristiin. Osa rajapinnoista voi olla mukaan lähtevien yritysten tarjoamia ja osa yhdessä kehitettäviä uusia rajapintoja.
- 3) Helsingin merellisen strategian toteuttaminen (merellisten kohteiden saavutavuuden parantaminen, kaupunkilaisten ja matkailijoiden vesiteitse liikkumisen ja veneilyharrastuksen helpoaminen, Helsingin matkailuvedovoiman lisääminen).

Päätöksen perustelut

Elinkeino- ja osaamisperusta:

Hankkeessa luodaan uudenlainen merellisen yritystoiminnan ekosysteemi, jonka myötä esimerkiksi jakamistalouteen ja digitaalisten palvelujen tarjoamiseen liittyvä osaamisperusta kasvaa mukana olevien startup- ja muiden yritysten parissa, venekerhoissa sekä kaupungin omissa palveluissa kuten venesatamissa.

Helsingissä on 12 000 venepaikkaa, joiden veneilykauden aikainen käyttöaste on arviolta 50-70 % ja 15 562 rekisteröitynyttä venettä, joiden käyttöaste koko veneilykauden aikana on arviolta vain 30 %. Veneen omistamisen vuosikustannukset ovat arviolta 700-4 500 €. Venealan palveluliiketoiminta Suomessa on selkeässä kasvussa. Ahti-palvelualustan ydinpalvelun välittömien taloudellisten vaikutusten arvioidaan hakijan mukaan olevan vuositasolla 4 miljoonaa euroa.

Palveluntuottajalle ja mikroyrittäjälle Ahti voi mahdollistaa uuden myyntikanavan palveluille sekä voi antaa mahdollisuuden löytää uusia asiakkaita tai ansaita lisätuloja kuljettamalla ihmisiä omalla veneellä tai vuokraamalla laituripaikkaa tai venettä muille. Palvelun tuotteistajalle Ahti tarjoaa edellytykset palvelun tuotantoon, resurssit, markkinapaikan ja yhteiset pelisäännöt.

Hanke voi onnistuessaan luoda uusia matkailutuotteita ja avata saaristoa enemmän matkailijoiden käyttöä varten. Helsinki pyrkii olemaan kestävä matkailukohde ja resurssien tehokas käyttö on yksi tärkeä osa-alue tässä kokonaisuudessa. Matkailun ekosysteemin tiivistävä verkostoyhteistyö on kannatettavaa ja tulevaisuuden matkailukohteista pärjää vain ne, jotka pystyvät tiiviiseen yhteistyöhän eri sidosryhmien välillä.

Hanke kokeilee niin sanotun digitaalisen alustatalousmallin sopivuutta merellisen Helsingin strategian tueksi. Malli vastaa esimerkiksi Helsingin Kauppatorin toimintamallia, missä palvelun tuottajat ovat kolmansia osapuolia ja kaupungin rooli on tarjota vain kaupankäyntialusta, kuten Kauppatori. Hakemus ei erittele potentiaalisia tuottajaryhmiä alustalle kovin kattavasti ja on vaikea arvioida miten kattavasti alusta palvelee myös pienten toimijoiden tarpeita ja edistää esimerkiksi pienyritysten toimintaa. Tuottajasegmenttejä voisivat olla myös esimerkiksi veneilyn huoltotoimintaa ja siirtelyä tarjoavat yritykset.

Alusta keskittyy pääosin yksityiseen venepaikan jälleenvuokraamiseen. Tähän segmenttiin liittyy kuitenkin haasteita, joita ei hakemuksessa avata. Esimerkiksi miten kokeilussa huomioidaan yksityisille kuntalaisille tarkoitettujen venepaikkojen hamstraamisen estäminen liiketoiminnallisiin tarkoituksiin? Miten kokeilussa huomioidaan satamien kiellot pysyväisasumisesta, joka on ympäristökuormituksen ja paloturvallisuuden kannalta oleellista?

Yritysekosysteemien/ kokeilualustojen/innovaatiotoiminnan kehittäminen:

Ahti-hanke edustaa City as a Platform -ajattelua, jossa kaupungin rooli neutraalina osapuolena on tuoda kilpailevat tahot samaan pöytään. Näin voidaan löytää yhteisiä ratkaisuja, jotka onnistuessaan mahdollistavat laajan ekosysteemin, kasvattavat mukana olevien yritysten liiketoimintaa ja tuottavat loppukäyttäjille (kaupunkilaisille ja matkailijoille) lisäarvoa.

Hankkeessa luodaan avoin ekosysteemi johon kaikki yrittäjät, jotka hyväksyvät ekosysteemin säännöt ja käyttöehdot voivat liittyä rakentamaan uusia palveluita loppukäyttäjille. Ekosysteemin toimijat voivat hankkeen kautta saada käyttöönsä avoimen resurssirajapinnan, joka sisältää asiakasdataa ja muuta veneilyyn liittyvää dataa. Avoin rajapinta mahdollistaa palveluiden kehittämisen, mutta edellyttää kaikkien toimijoiden sitoutumista asiakasdataa koskeviin tietosuojavaatimuksiin.

Nykyisiä yrityksiä ja muita sidosryhmiä on hakijan mukaan haastateltu ja avoimen yhteisen alustan suhteen on laajaa kiinnostusta. Hankeidean kehitykseen osallistuneet yritykset kokivat hakijan mukaan yleisesti Ahti-palvelualustan omaa liiketoimintaansa edistäväksi. Yritykset kokivat yleisesti tarpeen säästää kehitys- ja markkinointikustannuksissa, mikä mahdollistuu, kun yritysten ei tarvitse kehittää omaa rajapintaa ja houkutellessa resursseja sinne, vaan ne voivat hyödyntää valmiita ratkaisua. Tässä vaiheessa on kuitenkin vaikea sanoa kuinka suuri osa pienistä matkailualan yrityksistä oikeasti pystyvät sitoutumaan palveluun tulevaisuudessa.

Strategian mukaisuus:

Hanke tukee kaupungin strategisia tavoitteita olla maailman toimivin kaupunki jossa koko kaupunkia kehitetään alustana kokeiluille ja uutta luovalle elinkeinotoiminnalle. Hanke edistää myös strategian tavoitetta uudistaa kaupungin palveluja ja panostaa esteettömiin sähköisiin palveluihin sekä digitalisaation, tekoälyn ja robotisaation hyödyntämiseen. Lisäksi Ahti edistää kaupungin Merellistä strategiaa, jonka mukaan merelliset kohteet ovat helposti saavutettavissa ja merelliset tuotteet löytyvät digitaalisista kanavista ja niiden tulee olla sieltä myös ostettavissa. Merelliselle strategialle ei ole osoitettu omaa rahoitusta, joten strategian mukainen toteutus vaatii erillismäärärahoja.

Hankkeessa tulisi kuitenkin pohtia kaupungin roolia palvelualustan rakentamisessa. Kokeilu johtaa kaupungissa linjaustarpeeseen siitä, haluaako kaupunki laajentaa toimintaansa fyysisestä platformitaloudesta, kuten toreista, digitaaliseen platformitalouteen, mitä tämä kokeilu edustaa.

Hyödyt asukkaille ja palvelujen kehittämisessä:

Helsingin vierasvenepaikkojen määrä on kysyntään nähden vähäinen, ja ensisijaisesti vierasveneille suunnattua satamaa ei ole lainkaan. Merellisen Helsingin saavutettavuus ilman omaa venettä on heikolla tasolla, nyt vain pieni valikoitu joukko pääsee nauttimaan kaupungin palveluista. Ahti-palvelualusta mahdollistaa kaupungin, yritysten ja yksityishenkilöiden omistamien merelliseen ympäristöön liittyvien resurssien ja palveluiden tarjoamisen ja hankkimisen digitaalisesti verkon kautta. Alusta siis mahdollistaa kysynnän ja tarjonnan paremman kohtaamisen ja siten liiketoiminnan kasvun.

Veneilystä ja veneellä liikkumisesta kiinnostuneille helsinkiläisille hanke voi mahdollistaa veneilyn Helsingissä ilman omaa venettä ja mahdollisuuden siirtyä vesiteitse paikasta toiseen pääkaupunkiseudun alueella. Veneen omistajilla voi hankkeen kautta olla mahdollisuus esimerkiksi ulkoistaa veneensä ylläpitoa ja kunnostusta alan yrittäjille tai saada laituriapaikan helsinkiläiseltä venesatamalta vierailun ajaksi.

Muut arviointikriteerit:

Hanke tarjoaa ratkaisuja tiedonvaihtoon ja jakoon merellisissä asioissa. Kaupunki vastaa alustan ylläpidosta kehityskauden ajan ja Kultturi- ja vapaa-ajan toimiala hakee tähän rahoitusta innovaatorahastolta. Hakemuksessa kuvattu rahoituksen omavastuuosuus tulee Helsingin kaupungin kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ICT-kehityksen budjetista ja on jo varmistunut. Kolmen kehitysvuoden aikana tavoitteena on vakiinnuttaa alustan toiminta niin, että alustan keräämät komissiotuotot kattavat alustan ylläpidosta koituvat kustannukset. Kehityskausien jälkeen alustan ylläpito voidaan siirtää ulkoiselle taholle tai Ahdissa mukana olevista toimijoista koostuvalle osuuskunnalle, joka vastaa jatkokehityksestä.

Hankkeella on potentiaalia tulevaisuuden osaamis- ja elinkeinoperustan luomiselle. Siksi hankkeelle esitetään rahoitusta ensimmäiselle vuodelle, jonka aikana hankkeen on:

- määriteltävä lopulliset ehdotukset alustan ylläpitämiseksi ja operoimiseksi hankkeen jälkeen
- laadittava perustelut eri skenaarioista kaupungin roolista ja mitä päätöksiä ne edellyttävät.
- selvitettävä miten ja mitkä ulkopuoliset tahot voivat liittyä alustaan toimittajiksi ja miten he voivat liittää omat järjestelmänsä toimittajina alustaan.
- saatava alustava sitoutuminen alustan yhteistyömalliin tarpeeksi suurelta määrältä yrityksiä suhteessa alustan ylläpitämiseen vaadittuun minimiliikevaihtoon (2 Me).
- selvitettävä yhteistyömahdollisuuksia Espoon kaupungin, Kirkkonummen ja Sipoon kanssa, sillä pääkaupunkiseudun merelliset resurssit sijoittuvat myös ympäröiviin kuntiin.

Hankkeen ohjausryhmään tulee kutsua kaupunginkanslian elinkeino-osaston edustaja.

4 Metropolia Ammattikorkeakoulu: Älykäs äänimaisema 2022

Toteutusaika:	1.1.2019-31.12.2021
Yhteistyötahot kaupungilla:	Kaupunkiympäristön toimiala, ympäristöpalvelut
Yhteistyötahot muualla:	Metropolia Ammattikorkeakoulun Turbiini Yrityskiihdyttämö ja Augmented Urbans -hanke
Kokonaiskustannukset:	283 400 euroa

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €
2019	101 040	25 260
2020	65 440	16 360
2021	60 240	15 060

Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2019	0
2020	0
2021	0

Hankkeen kuvaus

Kaupunkiiänimaiseman kehittämisen tulisi olla osa kaupunkisuunnittelua ja ääniympäristön tulisi olla asukkailleen mieluisa, kuten rakennetun ympäristönkin. Mittaamalla pelkkää desibelitasoa, ei saada kerättyä tietoa äänimaiseman viihtyisyyttä tai häiritsevyyttä aiheuttavista äänilähteistä tai ääniympäristön tuottamista kokemuksista. Jotta äänimaiseman häiritsevyyteen tai viihtyisyyteen voitaisiin vaikuttaa kohdistetummilla keinoilla, esim. vaikuttamalla tiettyyn taajuusalueeseen tai äänilähteeseen, tarvitaan siitä kaupunkilaisilta kerättyä yksityiskohtaista ja vertailukelpoista dataa.

Hankkeessa syvennyttään kaupungin äänimaiseman kehittämiseen, meluntorjuntaan ja siihen, miten tekoälyä voidaan hyödyntää ääniympäristön suunnittelussa. Keskeinen kehitettävä menetelmä on strukturoitu tapa kerätä meluntorjuntaan liittyvää dataa, jotta erilaiset yritykset pystyvät avointen rajapintojen ansiosta kehittämään innovatiivisia palveluja ja meluntorjuntaratkaisuja.

Äänimaisemaltaan viihtyisiä kaupunkiympäristö on tutkimusten mukaan nykyistä hiljaisempi. Tiivistyvässä kaupunkirakenteessa melulähteitä ei ole kaikilta osin mahdollista poistaa, joten ratkaisuja tulee hakea teknologisista innovaatioista. Keräämällä älykkäillä menetelmillä dataa asukkaiden kokemuksista omasta ääniympäristöstään, avataan kaupunkilaisille vaikutusmahdollisuus, sekä asiantuntijoille ja yrityksille mahdollisuus kehittää kohdennetusti ratkaisuja kaupungin meluongelmien ratkaisuun ja viihtyvyyden parantamiseen.

Päätöksen perustelut

Elinkeino- ja osaamisperusta:

Hankkeessa tehtävä datankeruu on pilottiluonteista ja pääpaino on keräilymenetelmien kehittämisessä. Hankkeen avulla tuotettu äänidata voi hakemuksen mukaan mahdollistaa liiketoimintaa kaupunkilogistiikan hiljaisempien teknologioiden, satamien melupäästöjen, meluesteteknologian, vaimentavan pintamateriaalin tai rakennusmateriaalien parissa. Jää kuitenkin auki, miten näiden toimialojen yrityksiä aiotaan osallistaa hankkeeseen ja kuinka suuri näiden yritysten kiinnostus tässä asiassa on. Toimenpiteissä yrityksiä osallistetaan lähinnä muutaman Hackathonin kautta ja niiden tulosten ja yhteistyön jatko näyttäisi jäävän auki. Hankkeessa luotava elinkeinoperusta jää hankehakemuksen perusteella ohueksi.

Yritysekosysteemien/ kokeilualustojen/innovaatiotoiminnan kehittäminen:

Hankkeen ja kaupungin tuottama avoin data kaupungin melutilanteesta saattaa houkuttaa uutta liiketoimintaa. Kyseessä on kasvava ongelma tiivistyvässä kaupungissa ja uusia innovatiivisia ratkaisuja meluntorjuntaan kaivataan. Uusilla innovaatioilla kaupungin eri toimijoita ja myös yritysmaailmaa kannustetaan toimimaan yhteisen ongelman ratkaisemiseksi. Hankehakemuksen perusteella yrityselämän mukanaolo hankkeessa jää kuitenkin pieneksi.

Kaupungin kehittämisen kannalta hanke olisi hyödyllinen, sillä Kaupunkiympäristön toimialan ympäristönsuojeluyksikössä kaivataan kaupungin äänimaisemaa tutuksi tekeviä työkaluja ja työpajamenetelmiä, ja kaupunkikehittämisen kannalta on tarvetta ja valmiutta niiden käyttöön.

Strategian mukaisuus:

Hanke tukee Helsingin kaupungin meluntorjunnan toimintasuunnitelmaa 2019-2022 ja sen tavoitteita. Hankkeessa kehitetään työkaluja ja menetelmiä kaupunkilaisia osallistavien työpajojen organisoimiseksi alusta saakka yhdessä Ympäristönsuojeluyksikön edustajien kanssa, joka on kaupunkistrategian mukaista toimintaa.

Hyödyt asukkaille ja palvelujen kehittämisessä:

Voimakas kaupungin tiivistäminen ohjaa asumista voimakkaan melun alueille, mikä on suuri haaste terveellisen ja viihtyisän elinympäristön takaamiselle. Hankkeen kautta voisi löytyä perusteluja Helsingin entistä vahvemmalle panostuksille ääniympäristön laatuun. Noin puolet helsinkiläisistä asuu jo nyt melualueella ja kaupungin keinot ääniympäristön parantamiseen ovat rajalliset ja resurssit hyvin pienet. Uudet innovaatiot ääniympäristön parantamiseen ovat siksi tervetulleita. Meluongelma on huomioitava kaupungin päätöksenteossa, suunnittelussa ja hankinnoissa. Hanke edistäisi sitä antamalla kaupunkilaisille ja yrityksille mahdollisuuden innovoida uutta ja kannustaa kaupunkia huomioimaan meluongelmaa nykyistä tarkemmin.

Kaupunkilaisten tietoisuuden ja aktiivisuuden lisääminen ääniympäristöön liittyen on olennainen osa meluongelman käsittelyä kaupungissa. Mitä enemmän kaupunkilaiset asiasta tietävät ja vaativat päättäjiltä terveellistä ja viihtyisää elinympäristöä, sitä tehokkaammin kaupunki toimii asian edistämiseksi. Kaupunkilaisten aktiivisuudella saattaa olla merkitystä myös yrityselämän aktivoinnissa.

Muut arviointikriteerit:

Hankkeen elinkeinoperustan luominen arvioidaan jäävän heikoksi ja yritysten osallistuminen hankkeeseen vaikuttaa hakemuksen perusteella liian ohuelta. Tästä syystä hankkeelle ei esitetä rahoitusta.

5 Phoenix ry: Match Made in Startup Refugees -kehittämishanke

Toteutusaika:	1/2019 – 12/2019
Yhteistyötahot kaupungilla:	NewCo Helsinki, Stadin ammatti- ja aikuisopisto
Yhteistyötahot muualla:	Startup Refugees verkoston yli 500 toimijaa (yrityksiä, julkisen sektorin tahoja, Yhteisöjä, oppilaitoksia ja yksilöitä), vastaanottokeskukset, Suomen Yrittäjät, Pakolaisapu, NMKY:n Toiminnan avulla työelämään – hanke, Helsinki Think Company
Kokonaiskustannukset:	133 875 euroa

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €
2019	121 850	12 025
2020	-	-
2021	-	-

Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2019	121 850
2020	-
2021	-

Hankkeen kuvaus

Startup Refugeesin tavoitteena on tukea turvapaikanhakijoiden ja muiden maahanmuuttajien työllistymistä ja yrittäjyyttä. Startup Refugeesin työ perustuu laajaan ja monipuoliseen verkostoon, jonka tarjoamia työllistämistä- ja koulutusmahdollisuuksia kanavoidaan Match profiiliin täyttäneille ihmisille. Profiileista nouseviin tarpeisiin on kolmessa vuodessa vastattu välittämällä verkoston avulla 489 työpaikkaa, joista noin 80% toistaiseksi voimassa olevia tai pidempiä määräaikaista työsuhteita ja 20 % erilaisia keikkatöitä. Lisäksi on välitetty yli 4000 koulutus- ja verkostoitumismahdollisuutta sekä tuettu 60 yritystiimiä.

Startup Refugees on myös kartoittanut yli 2700 turvapaikanhakijan ja maahanmuuttajan osaamisen ja hyödyntänyt tässä ”Match Made in Startup Refugees”-toiminnassa Futuricen kanssa kehitettyä avoimen lähdekoodin Match sovellusta. Lähestymistapa pyrkii tavoittamaan työllistymisestä ja yrityksen perustamisesta kiinnostuneet ihmisen heti maahan tulon alkuvaiheessa ja hyödyntää verkoston voiman kotoutumisen ja työllistymisen tukena.

Kehittämishankkeen tavoitteena on rakentaa ja vahvistaa Startup Refugees –verkostoa Helsingissä, nopeuttaa turvapaikanhakijoiden ja muiden maahanmuuttajien työllistymistä ja osaamisen säilyttämistä, helpottaa työvoimapula-alalla toimivien yritysten työvoiman tarvetta sekä tunnistaa yrityksen perustamisesta kiinnostuneet maahanmuuttajat ja tarjota heille tukea verkoston avulla. Hankkeen yhteistyökumppanit kaupungilla osallistuvat työtavan kehittämiseen ja palvelumuotoiluun, sparraavat tavoitteiden saavuttamisessa ja mahdollistavat kaupungin toimimisen toimintamallin kokeilualustana.

Lopputuloksena Helsinkiin syntyy vahva Startup refugees-verkoston ja maahanmuuttajaosaajien poolin, jolle tarjotaan aktiivisesti työmahdollisuuksia ja tukea työllistymiseen ja yrittäjyyteen jo heti maahan tulon alkuvaiheessa. Samalla vahvistetaan yritysekosysteemiä sekä työvoiman saatavuuden näkökulmasta, että parantamalla maahanmuuttajataustaisten ihmisten edellytyksiä uusien yritysten perustamiseen. Lisäksi kasvatetaan Startup Refugees verkoston jäsenten ja välitettyjen työpaikkojen ja yritysten perustamiseen suuntautuvan tuen määrää.

Päätöksen perustelut

Elinkeino- ja osaamisperusta:

Startup Refugees haki rahoitusta innovaatorahastosta toukokuussa 2018, ja elinkeinojaoston rahoituspäätös oli silloin kielteinen. Elinkeinoperustan luominen arvioitiin tuolloin jäävän hankkeessa riittämättömäksi. Uudessa hankehakemuksessa painotetaan edelliseen hakemukseen verrattuna vahvemmin turvapaikanhakijoiden yrittäjyyden edistämistä ja Startup Refugeesin verkostojen vahvistamista. Hankkeen sisältö on muuttunut siinä määrin, että hanke täyttää rahoitukselle asetetut edellytykset.

Startup Refugeesillä on laajat verkostot ja kyky yhdistää turvapaikanhakijoita ja yrityksiä sekä tunnistaa potentiaalisia yrittäjiä pakolaistaustaisten henkilöiden joukossa. Verkoston ja matchmaking-toimintojen kehittäminen ovat kannatettavia toimintoja. Startup Refugeesin ilmoituksen mukaan heidän tavoittamista turvapaikanhakijoista/pakolaisista 70% on ollut kiinnostuneita yrittäjyydestä, eli hankkeen kautta on mahdollista tavoittaa paljonkin potentiaalisia yrittäjiä. Saamien tietojen mukaan Startup Refugeesin järjestämien yrittäjyysohjelmien työllistämisaikutukset ovat olleet hyvät. Osallistujat ovat joko perustaneet oman yrityksen, työllistyneet vapaille työmarkkinoille tai tekevät keikkatyötä Startup Refugeesin osuuskunnan kautta.

Hanketta kehoitetaan pitämään Suomeen tulleet pakolaiset pääkohderyhmänä, sillä vastaavia tälle kohderyhmälle suunnattuja palveluita ei juuri ole tarjolla. Muille kohderyhmille suunnattuja matchmaking-palveluja tarjotaan muualla. Esimerkiksi ELY-keskus panostaa isosti Työmarkkinatorin sähköisten palveluiden kehittämiseen.

Yritysekosysteemien/ kokeilualustojen/innovaatiotoiminnan kehittäminen:

Hankkeen lisäarvo tulee sen kytköksestä Startup Refugeesin yhteistyöverkoston, NewCo Helsingin toiminnassa mukana oleviin startup-yrityksiin, Stadin Osaamiskeskuksen palveluihin ja työtä hakeviin maahanmuuttajiin. Parhaimmillaan hanke voi auttaa verkostojen ja ekosysteemien luomista sekä työllisyyttä ja pakolaistaustaisten henkilöiden yrittäjyyttä. Hankkeessa tulisi erityisesti panostaa siihen, että alustan käyttäjäosapuolet ymmärtävät toisiaan ja ovat aktiivisesti vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Itse alusta ei yksinään riitä työkaluksi.

Maahanmuuttajien osaamisen nykyistä parempi hyödyntäminen rikastaisi Helsingin yritysekosysteemiä. Startup Refugeesin hanke edistää kaupungin palvelujen tunnettuutta turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien sekä heidän kanssa työtä tekevien keskuudessa. Sitä kautta se edistää ja nopeuttaa kyseisen kohderyhmän työllistymistä joko palkkatyöhön tai omaan yritystoimintaan tarjoamalla kohdennettua tietoa helppokäyttöisesti usealla kielellä. Mahdollisen sote-uudistuksen yhteydessä pakolaispalvelut saattavat tulevaisuudessa siirtyä maakunnille. Erityisesti siinä tilanteessa tarvitaan toimijoita kuten Startup Refugees ylläpitämään tällaisten palveluiden tarjontaa.

Toiminnassa on huomioitava, että kehitettävän alustan osajaprofiileihin syötetyn tiedon verifikaatio saattaa olla erityisen ongelmallinen turvapaikanhakija-statuksella maahan tulneiden henkilöiden kohdalla, sillä tämän kohderyhmän antamat tiedot saattavat vaikuttaa oleskeluluvan saamiseen. Profiileihin sisältyvien tietojen todentamattomuus on rekrytoivan yrityksen näkökulmasta riski ja vähentää alustasta potentiaalisesti saatavia hyötyjä.

Strategian mukaisuus:

Työllisyyteen, yrittäjyyteen ja maahanmuuttajiin liittyvien palvelujen kehittäminen on strategian mukaista toimintaa.

Hyödyt asukkaille ja palvelujen kehittämisessä:

Hanke hyödyttää etenkin pakolaisten ja maahanmuuttajataustaisten työllistymistä ja työnhakuun ja urakehitykseen liittyviä palveluja. Startup Refugeesin toiminnan tuloksina on syntynyt kahden vuoden aikana yli 2000 vasta maahan muuttaneen ihmisen profiilia, välitetty yli 300 työpaikkaa, tarjottu yli 1700 mahdollisuutta kehittää osaamista ja tuettu 44 yritys-tiimiä sekä tarjottu lisäksi 250 kertaa tukea yrittäjyyteen liittyvissä kysymyksissä.

Muut arviointikriteerit:

Hankkeessa tunnistettu tarve on oikea ja aihe on tärkeä sekä elinkeinopoliittisesti että yhteiskunnallisesti. Hankkeen sisältö on toukokuussa 2018 käsiteltyyn hakemukseen nähden muuttunut siinä määrin, että hanke täyttää rahoitukselle asetetut edellytykset. Hankkeen rahoittaminen yhdeksi vuodeksi on siis perusteltua.

Startup Refugees hakee myös rahoitusta Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnalta turvapaikanhakijoiden auttamis- ja neuvontatyöhön. Kyseinen hakemus kohdistuu eri toimintaan kuin innovaatorahaston rahoituksella toteutettava toiminta.

6 Sivistyskiihdyttämö ry: Nordic Learning Incubator

Toteutusaika:	12/2018 – 12/2019
Yhteistyötahot kaupungilla:	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, NewCo Helsinki, Tulevaisuuden älykkäät oppimisympäristöt -hanke
Yhteistyötahot muualla:	Helsinki Think Company, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Opetushallitus, xEdu
Kokonaiskustannukset:	222 000

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €
2018	5 000	5 000
2019	150 000	3000
2020	50 000	30 000
2021	-	35 000

Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0

Hankkeen kuvaus

Nordic Learning Incubator -hankkeessa täytetään aukko oppimisan yritysekosysteemissä. Hankkeessa perustettava oppimisan yritys- ja projektihautomo Nordic Learning Incubator kattaa kuulun jo olemassa olevien koulutusalan hackathonien ja yrityskiihdyttämön välillä. Hautomo on voittoa tavoittelematon ekosysteempipalvelu, joka tukee alkuvaiheen tiimien rakentumista ja tuotekehitystä, ja edistää sitä kautta oppimisan liiketoiminnan syntyä Helsingissä.

Pitkän aikavälin tavoitteena on yhdessä alan muiden toimijoiden kanssa rakentaa palvelupolku, joka tukee oppimisen alan yritysekosysteemiä ideoiden ja tiimien muodostumisesta kansainväliseen kasvuun asti. Helsingissä syntyy jatkuvasti tuotteistamiskelpoisia oppimiseen ja koulutukseen liittyviä ideoita ja projekteja, ja kaupungissa on mm. xEdu-kiihdyttämön ja valtakunnallisten vienninedistämispalveluiden kautta erinomaiset tukipalvelut kansainväliseen kasvuun. Palvelupolusta on tähän asti puuttunut hautomo-tyyppinen toimija, joka tukee ideoita ja tiimejä alkuvaiheen jälkeen, ennen kansainvälistymistä ja kasvua. Ympäri vuotisia oppimisan hautomoita ei ole myöskään muissa Pohjoismaissa tai Itämeren alueella, joten hautomo vastaa myös laajempaan kansainväliseen tarpeeseen. Hautomo on osa Dare to Learn -toimintaa, jonka toteuttajana on Sivistyskiihdyttämö ry. Hanke on jatkoa vuonna 2017 alkaneelle Helsinki oppimisen pääkaupungiksi -hankkeelle, jossa luotiin Helsinkiin vuotuinen kansainvälinen oppimisen suur tapahtuma Dare to Learn.

Päätöksen perustelut

Elinkeino- ja osaamisperusta:

Hankkeelle haettiin rahoitusta innovaatorahastosta jo toukokuussa 2018, ja elinkeinojaoston rahoituspäätös oli silloin kielteinen. Hankehakemuksessa esitetty hautomokonsepti arvioitiin olevan keskeneräinen ja hakijalla arvioitiin olevan riittämätöntä kokemusta hautomotoiminnan toteuttamisesta. Hanketta kehoitettiin jatkojalostamaan toteutussuunnitelmaansa ja tuomaan vahvemmin mukaan hautomotoimintaan sitoutuneita opetusalan toimijoita ja yrityksiä.

Hankkeessa tunnistettu tarve opetusalan yrityshautomolle pitää paikkansa. Pitkäkestoisia, ympärivuotisia hautomoita tarvitaan koska starttien todellinen kehitys toimiviksi yrityksiksi kestää helposti pari vuotta. Uudessa hakemuksessa hautomokonseptia on avattu paremmin verrattuna edelliseen hakemukseen, mutta konseptin arvioidaan edelleen olevan puutteellinen. Kansainvälisesti katsottuna vaikuttava hautomotoiminta vaatii huomattavasti enemmän resursseja kuin hankkeessa on esitetty ja laadullisen hautomopalvelun tarjoaminen vaatii toteuttajalta syvällistä osaamista ja kokemusta. Hankkeessa tulisi myös olla vahvemmin mukaan hautomotoimintaan sitoutuneita opetusalan toimijoita. Saatujen tietojen mukaan myös opetusalan kiihdyttämötoimija xEdu on käynnistämässä opetusalan inkubaattoria.

Näistä syistä hanketta ei esitetä rahoitettavaksi innovaatorahastosta.

Yritysekosysteemien/ kokeilualustojen/innovaatiotoiminnan kehittäminen:

Hankkeen yhteistyöverkosto on laajempi edelliseen hankehakemukseen verrattuna, mutta kovin yksityiskohtaisesti ei ole kuvattu eri toimijoiden rooleja ja sitoutumista. Hakemuksessa mainittu koulujen kanssa järjestettävä yhteiskehittämishjelma arvioidaan epärealistiseksi, sillä valmista toimintamallia ei ole idea-asteen tuotteille. Toiminta olisi lähinnä keskustelutasoista. Hankerahoitusta on lisäksi haettu melko lyhyelle ajanjaksolle, joten käytännön toimintaan jää todennäköisesti vähän aikaa.

Toimintamalli painottuu vahvasti palvelujen kokoamiselle ja tapahtumanjärjestämiseen ja toiminta vaikuttaisi perustuvan vahvasti vapaaehtoistoimintaan. Toiminnoille kuten mentoroinnille/coachaamiselle/konsultoinnille voisi olla tarpeellista varata hankkeessa enemmän resursseja.

Hakemuksessa esitetyssä hautomokonseptissa ei ole esitetty yhteistä tilaa. Ilman tilaa toiminta jäisi helposti tapahtumanjärjestäjä/välittäjä-tasoiseksi toiminnaksi, josta yhteisöllisyys, verkosto ja riittävä tuki jäävät puuttumaan. Toimijan tulisi esittää realistinen suunnitelma yhteisen tilan järjestämiseksi.

Strategian mukaisuus:

Opetusalan ja yrittäjyyden kehittäminen ovat kaupunkistrategian mukaisia toimintoja.

Hyödyt asukkaille ja palvelujen kehittämisessä:

Opetusalan palveluiden ja tuotteiden kehittymisen kautta voidaan monipuolistaa ja parantaa kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tuottamaa opetusta ja muuta toimintaa.

Muut arviointikriteerit:

Vaikuttavan yrityshautomon toteuttaminen vaatisi huomattavasti laajempia resursseja, kuin mitä hankehakemuksessa esitetään. Hakemuksen mukaan muuta rahoitusta hankkeelle ei tässä vaiheessa ole, vaan toiminta nojautuisi ainoastaan innovaatorahaston rahoitukseen. Yrityshautomot tarvitsevat alasta riippumatta lähes aina jatkuvaa julkista rahoitusta toimiakseen, sillä lähtökohtaisesti toiminta ei tuota voittoa itsessään. Yrityksiltä voi olla vaikea saada rahoitusta ainakin toiminnan alkuvaiheessa, koska toiminnasta ei vielä ole näyttöä. Siksi hautomon (julkisen) rahoituspohjan olisi hyvä olla laajempi ja selkeämmin tiedossa jo tässä vaiheessa.

7 Forum Virium Helsinki: Fiksu Kalasatama 2018-20

Toteutusaika:	1/2018 – 12/2020	RR 3599750
Yhteistyötahot kaupungilla:	Kaupunginkanslia, kaupunkiympäristötoimiala, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala, sosiaali- ja terveystoimiala, kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala ja kymmenet muut kaupungin yksiköt	
Yhteistyötahot muualla:	Toista sataa yritystä, joista merkittävimmät ovat Helen, ABB, SRV ja Kesko, Smart City-, digital health- ja jakamistalous start-up-yhteisöt, PK-seudun korkeakoulut (Helsingin yliopisto, Aalto, Laurea ja Metropolia), VTT sekä alueen asukkaat	
Kokonaiskustannukset:	840 000 euroa	

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €
2019	280 000	-
2020	280 000	-

Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2019	280 000
2020	280 000

Vuonna 2018 säästyvien rahojen siirtotarve	Innovaatorahasto, €
2019	67 500
2020	67 500

Siirtoesitys	Innovaatorahasto, €
2019	67 500
2020	67 500

Rahoitus- ja siirtotarve yhteensä	Innovaatorahasto, €
2019	347 500
2020	347 500
Yht.	695 000

Rahoitus- ja siirtoesitys yhteensä	Innovaatorahasto, €
2019	347 500
2020	347 500
Yht.	695 000

Hankkeen tavoitteet

Fiksu Kalasatama -hankkeen keskeinen tavoite on toimia sidosryhmiä yhdistävänä innovaatioalustana, josta syntyy älykkäitä, kestäviä ja innovatiivisia palveluita asukkaille ja uutta liiketoimintaa yrityksille. Tämä tapahtuu erilaisten kehityshankkeiden ja kokeilujen kautta, joissa pyritään hyödyntämään digitaalisuutta, dataa, robotiikkaa ja tekoälyä. Tavoitteena on luoda niin fiksu kaupunginosa, että asukkaalle säästyy tunti lisää oma aikaa päivässä.

Hankkeen tarkoituksena on

- A) Koordinoida innovaatioalustaa
- B) Koordinoida tiekartan avulla sisällöllisiä älykaupunkiprojekteja ja kokeiluja, joita toteutetaan Kalasatamassa.
- C) Levittää ratkaisuja sekä syntyvää ymmärrystä muihin kaupunginosiin (erityisesti rakentuvat kaupunginosat Jätkäsaari, Pasila, Kruunuvuori) sekä muihin kaupunkeihin (erityisesti 6Aika-kaupungit)

Keskeiset tavoitteet:

1. Kehitetään edelleen Fiksu Kalasatama innovaatioalustaa, erityisesti palveluna yrityksille. Tarjotaan yrityksille pääsy kaupunkiympäristöön ja innovaatioyhteisöön, jossa voi kiihdyttää uusien ratkaisujen kehitystä. Samalla luodaan mallia innovaatioalustatoiminnasta ja prosesseista, joita voi skaalata kaupungin muille alustoille.
2. Sidotaan kehitystyö kaupungin ilmastotavoitteiden saavuttamiseen Fiksu ja kestävä Kalasatama -tiekartan avulla. Tiekarttaan on priorisoitu noin 20 hanketta, joita pilotoimalla Kalasatamassa näytetään esimerkkiä resurssiviisauteen ja pyritään levittämään ratkaisuja laajemmalle.
3. Otetaan käyttöön indikaattoreita, joilla mitataan älykaupunkikehityksen vaikuttavuutta. Luodaan malli, kuinka kaupunkiorganisaatiossa voidaan systemaattisesti seurata sekä uudenlaisten ratkaisujen että innovaatiotoiminnan vaikuttavuutta.

Hankkeen vaihe

Fiksu Kalasatama -hacceessa on raportointikauden aikana viety eteenpäin yritysysteistyötä erityisesti kokeiluohjelmissa: AIKO-rahoitteisessa Kalasatama Wellbeing -kokeiluohjelmassa ja 6AIKA-rahoitteisessa Älykkäät oppimisympäristöt -hacceessa. Hankkeen kehittäjäverkoston käyttöön on hankittu entistä parempi yhteiskehitys- ja tapahtumatila "Kalasatama Urban Lab" Kalasataman Redi-kauppakeskuksesta, joka avautuu marraskuussa 2018. Tila avataan myös kehittäjien klubin jäsenten omatoimiseen käyttöön. Tila tarjoaa myös showroomin fiksujen ratkaisujen esittelyyn esimerkiksi kv-vieraille ja mahdollistaa esim. kokeiluista viestimisen havainnollisella ja konkreettisella tavalla. Kesällä 2018 julkaistiin omatoimivierailuja tukemaan CityNomadi-applikaatiossa Kalasataman "smart visit" -kierros. Innovaatioturisteja palvelemaan on myös koulutettu syyskuussa 2018 yhteistyössä Helsinki Marketingin kanssa ns. "smart city -oppaita".

Hacceessa tehdään aktiivisesti eurooppalaista ja pohjoismaista yhteistyötä ja osallistutaan verkostojen toimintaan. Suomessa yhteistyö 6aika-kaupunkien kanssa on jatkunut. Hanke on ollut mukana esim Climate Kic -verkoston ja Nordic Smart Cities Networkin toiminnassa. Fiksu Kalasatama on myös partnerina keväällä 2018 käynnistyneessä Nordic Urban Labs -hacceessa, jossa pohjoismaisen verkoston toimintaa on käynnistetty. Verkoston kumppanien sekä 6AIKA Opastuksen Ekosysteemi -hacceen kanssa tehdään myös yhteistyötä ja valmistellaan kokeilua Kalasataman alueelle.

Hanke on ollut aktiivisesti mukana Helsingin kaupungin alustatyössä, ja osallistunut siihen liittyvään työstöön. Fiksun Kalasataman mallit ja käytännöt ovat laajalti otettu huomioon ja käyttöön alustatoimintamallissa. Vuosien 2015-2017 aikana Fiksu Kalasatama (6AIKA Avoimet innovaatioalustat) -hacceessa kehitettyä nopeiden kokeilujen ohjelma -mallia sekä Joustotilat-toimintamallia on kevään 2018 aikana skaalattu laajemmin uusille rakentuville alueille, erityisesti Jätkäsaareen. Jätkäsaaren kokeilut 6Aika Perille asti -hacceessa toteutetaan Kalasatamassa kehitetyn nopeiden kokeilujen ohjelman mallilla. Kalasataman ratkaisut olivat esillä myös Jätkäsaaren asuntomessuilla, joissa esimerkiksi demonstroitettiin Joustotilat-toimintamallia yhteistyössä yritysekosysteemin kanssa. Nopeiden kokeilujen oppaasta tuotettiin englanninkielinen versio, joka julkaistiin kesäkuussa nimellä "Cookbook for Agile Piloting".

Fiksu Kalasatama tiekartan painopisteiksi on täsmennetty i. Älykkäät Energjaratkaisut, ii. Fiksu Liikkuminen, iii. 25/7. Tiekarttaa on seurattu neljännesvuosittain ja mallia on päivitetty. Tiekarttaa on hyödynnetty hankevalmistelussa. Päivitetty tiekartta on liitteenä, ja siihen on kuvattu tarkemmin jo käynnistyneet, suunnitteilla olevat hackeet, sekä ne joita ei ole vielä vastuutettu.

Kalasatamasta on toteutettu keväällä 2018 korkealaatuinen 3D mesh -malli, joka on jaossa avoimena datana. Lisäksi on hankittu 6aika-hacceen rahoituksella vuoden lisenssi Cityplanner-käyttöliittymään, jonka avulla malli on helposti katsottavissa ja hyödynnettävissä mm. tiedon esittämiseen sekä asukas- ja sidosryhmävuorovaikutukseen.

Ilmastovaikutuksiin liittyvien indikaattorien toteutumista ja seuranta on kehitettävä eteenpäin Kymppin kanssa. Livable Neighbourhood -indikaattorien seuranta kerran / 6 kk. Indikaattoreita työstetty yhdessä Jätkäsaaren Labin kanssa. Indikaattorien seuranta puolivuositain. Kehitetään mallia tukemaan indikaattorien ja mittareiden systemaattista seuranta sekä uudenlaisten ratkaisujen että innovaatiotoiminnan vaikuttavuutta.

Hacceen ohjelmapäällikkö on siirtynyt toisiin tehtäviin kesäkuun 2018 jälkeen. Uusi ohjelmapäällikkö on palkattu ja aloittaa lokakuun lopulla 2018. Hackeen resursointi ei ole ollut täysimääräistä, koska projekti on ollut aliresursoitu ja budjettia ei ole päästy käyttämään tehokkaimmalla tavalla. Hackeelle pyydetään siksi käyttämättömän budjetin siirtoa eteenpäin kahdelle tulevalle vuodelle, jolloin se voidaan käyttää toimintasuunnitelman mukaisesti. Lisäksi alkuvuonna innovaatorahaston hanketta ovat tukeneet muut hackeet (esim. AIA Fiksu Kalasatama jatkui 6 kk pitempään kuin ajateltu) ja nämä budjetit on käytetty ensin ja näin seuraaville vuosille on enemmän toimintabudjettia käytettävissä.

Päätöksen perustelut

Hanke on edennyt hyvin ja toiminta on ollut aktiivista. Vuonna 2018 käyttämättä jäävien määrärahojen siirto tuleville vuosille on perusteltua, koska toiminta ei ole henkilövaihdoista johtuen kuitenkaan ollut täysimääräistä. Elinkeinojaosto on 11.12.2017 § 22 sitonut rahoitusta hankkeelle myös vuodelle 2020, sillä toimintamallien kehittäminen ja jalkauttaminen on tehtävä pitkäjänteisesti.

Hanketta kehoitettiin edellisessä rahoituspäätöksessä selvittämään, miten yritysten ja muiden partnereiden kanssa ideoiduista ja tehtävistä kokeiluista ja projekteista useampi voidaan toteuttaa myös muualla kuin Kalasatamassa. Lisäksi hanketta pyydettiin kokoamaan kertyneet parhaat kokemukset tavoitteiksi, joita voidaan ryhtyä kopsioimaan muille uusille Helsingin yleiskaavan ja sen toteuttamisohjelman mukaisille suunniteltaville aluekokonaisuuksille. Yhteistyön nivominen erityisesti kaupunkiympäristön toimialan asemakaavoituksen kanssa tärkeää, jotta kokemuksia saataisiin jalkautettua käytäntöön. Edelleen hankkeen toimintaan liittyvään kansalliseen ja kansainväliseen viestintään toivottiin panostettavan.

Hankkeessa toteutettuja ratkaisuja on raportin mukaan viestitelty aktiivisesti eteenpäin esim. Jätkäsaaressa. Myös esimerkkisiä kansainvälisistä yhteyksistä kumpuavat uudet hankeaihiot usein saattavat jalkautua muille alueille esim. mobility aihiot Jätkäsaareen. Esimerkiksi Smart & Clean Last Mile -teeman yhteistyön puitteissa mietitään pilotteja/ kokeiluja, jotka voivat jalkautua niin Kalasatamaan, kuin laajemmin.

Toiminnasta on väliraportin mukaan myös viestitty niin kansainvälisissä kuin kansallisissa tapahtumissa. Hankkeen puitteissa Helsingin Smart City näkyvyyteen on luotu toimivia konsepteja, esim. kansainvälisille vierailijoille suunnattu Kalasataman Smart City opastuspalvelu sekä Smart City -oppaat, joita on organisoitu yhteistyössä Helsinki Marketingin kanssa. Viestintä ja markkinointiyhteistyötä kehitetään ja koordinoidaan elinkeino-osaston viestinnän ja kaupunkimarkkinoinnin kanssa jatkossa yhä tiiviimmin.

8 Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia: Kansainvälistä kasvua

Toteutusaika:	1/2016-12/2020	PRR 3599731
Yhteistyötahot kaupungilla:		
Yhteistyötahot muualla:	Helsingin Uusyrityskeskus Ry, Maria01, stratup-yritykset, scale-verkosto, Vertical, xEdu, Helsinki-keskus, RADII	
Kokonaiskustannukset:	1 550 500 euroa	

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €
2019	500 000	-
2020	353 082	-

Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2019	500 000
2020	353 082

Vuonna 2018 säästyvien rahojen siirtotarve	Innovaatorahasto, €
2019	50 000

Siirtoesitys	Innovaatorahasto, €
2019	50 000

Rahoitus- ja siirtotarve yhteensä	Innovaatorahasto, €
2019	550 000
2020	353 082
Yht.	903 082

Rahoitus- ja siirtoesitys yhteensä	Innovaatorahasto, €
2019	550 000
2020	353 082
Yht.	903 082

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on parantaa Helsingin alueen kilpailukykyä tuomalla alueelle lisää erinomaisia startup-tiimejä ja nuoria yrityksiä sekä helpottaa olemassa olevien helsinkiläisten startup-yritysten kansainvälisten markkinoiden kehittämistä. Näillä toimilla ja oman toiminnan kehittämällä hanke kehittää alueen yritysten ja sitä kautta alueen kilpailukykyä.

Hankkeen tavoitteet:

1. Ulkomaisten tiimien ja yritysten houkuttelu alueelle: identifioidaan parhaita startup-yrityksiä ja tarjotaan heille valmennusohjelma, joka tähtää startup-yrityksen kehitykseen ja etabloitumiseen alueelle.
2. Pilotoidaan startup-yritysten kansainvälistymisen malleja ja lisätään konkreettisten myynti- ja/tai laajentumismatkojen tukitoimia. Rakennetaan kumppanuuksien avulla kansainvälistä tukiverkostoa, jonka avulla voidaan tarjota edullisia tapoja päästä tekemään esitutkimusta eri alueille.
3. Tukitoimien kehittäminen: Kartoitetaan ja pilotoidaan tapoja kasvattaa Helsingin vetovoimaisuutta kansainvälisten startup-yritysten sijoituspaikkana.

Hankkeen vaihe

1. Ulkomaisten tiimien ja yritysten houkuttelu alueelle

Hankehakemuksessa tavoitteeksi on 2017-2019 kaudelle ilmoitettu 15-25 yrityksen tutustumismatkan järjestäminen. NewCo Helsingin oman valmennusohjelman rakentamisen sijaan toiminta ja potentiaalisten startup-yritysten tunnistaminen on toteutettu yhteistyössä ekosysteemikumppaneiden kanssa (mm. Vertical, xEdu, Helsinki-keskus, RADII). Yhteistyön myötä toiminta tehostuu ja 15-25 yrityksen tutustumismatkan järjestämiseen pyritään vuosittain. Tavoitteena on saada 20 % ohjelmiin osallistuneista yrityksistä etabloitumaan Helsinkiin.

Vuoden 2018 kuluessa hankkeessa toteutetaan viisi ohjelmakokonaisuutta, joiden tarkoituksena on tutustuttaa yritykset Helsingin startup-ekosysteemiin ja tuoda Helsinki ulkomaisille startup-yrityksille houkuttelevaksi vaihtoehdoksi liiketoiminnalle. Potentiaalisia yrityksiä on tavattu ja seulottu myös Venäjällä ja Kiinassa. Tavoitteeseen 15-25 yrityksen tutustumismatkasta on lokakuussa 2018 jo päästy.

Alustavia toimenpiteitä ja suunnitelmia toiminnasta tai yrityksen perustamisesta Helsinkiin on yli puolella osallistujista. Onnistuneesti uusille markkinoille siirtyminen vie aikaa ja kattavammat kattavammat tulokset ohjelmakokonaisuuksista Helsinkiin etabloituneista yrityksistä saadaan ensi vuonna.

2. Startup-yritysten kansainvälistymisen mallit

Vuoden 2018 tavoitteena on ollut tukea 90 helsinkiläisen yrityksen kansainvälistymistä.

Kansainvälistymisen tueksi on luotu rahoitusinstrumenttina matka-avustus. Avustus on kohdistettu helsinkiläisille alkuvaiheen yrityksille, joilla on suunnitelmissa kansainvälinen kasvu. Yritykset ovat löytäneet matka-avustuksen hyvin ja lokakuuhun mennessä 99 yritystä on saanut myönteisen matka-avustuspäätöksen. Avustuksen kriteerejä ja ehtoja päivitetään vuoden 2018 kokemusten ja palautteen mukaan. Innovaatorahaston rahoittaman Kasvupolku-hankkeen Kasvuvalmennus-ohjelman toimintamalleja hyödynnetään soveltuvien osin matka-avustuksessa. Kasvuvalmennus-ohjelmaa ei sellaisenaan jatketa Kansainvälistä kasvua hankkeessa.

Vuonna 2018 neljä yritystä on hyödyntänyt sopimuskumppanien tiloja tai palveluja lyhyemmissä jaksoissa. Yrityksillä on tarve joustavampiin ja lyhyempiin palveluihin. Pilotoidaan tätä tukevia palveluja vuonna 2019. Kolmeen peli- ja terveysteknologia-alan johtavaan tapahtumaan on lähtenyt pieni ryhmä alan kasvuyrityksiä ja tueksi startup-neuvoja. Kansainvälisissä Slush Tokio ja Slush Singapore tapahtumissa on tehty yhteistyötä kaupungin elinkeinomarkkinoinnin ja Business Finlandin kanssa luoden yrityksille alusta tuotteiden myymiseen pää- ja sivutapahtumissa.

3. Helsingin vetovoimaisuuden kasvattaminen kansainvälisten startup-yritysten sijoituspaikkana

Vuoden 2018 aikana hankkeen puitteissa osallistutaan useiden yrityksiä tukevien tapahtumien järjestämiseen (Helsinki Startup Day, Beijing week, Kasvun Roihu, Smash). Joulukuussa osallistutaan myös Slush 100 pitching-tapahtuman järjestämiseen. Tapahtumassa tuodaan Helsinki esille houkuttelevana vaihtoehtona liiketoiminnalle, linkitetään osallistuvia yrityksiä Helsingin toimijoihin ja rakennetaan tapahtumaan osallistuville ulkomaisille yrityksille etabloitumista helpottava infopaketti.

Hankkeen kuluessa on tullut ilmi puute toimijat yhdistävästä soft landing-palvelukokonaisuudesta. Palvelupaketin puute heijastuu kansainvälisten kasvuyritysten houkuttelussa. Suomesta on myös puuttunut startup-viisumimalli, mutta tämä on korjaantunut keväällä 2018 start-up oleskeluluvan myötä. Palveluiden kokoamista ei voida ratkaista vain hankkeen puitteissa, vaan tämä vaatii laajempaa valmistelua ja resursointia Helsingin, sekä tiivistä yhteistyötä relevanttien toimijoiden kanssa.

Hankkeen hallinnoijan ja ohjausryhmän tiedot on päivitetty vastaamaan kaupunginkanslian organisaatiouudistuksen uusia yksiköitä. Organisaatiouudistuksen myötä hanketta hallinnoivaan Uudet yritykset- yksikköön (NewCo) on perustettu Kasvuyritystiimi ja yksikön palvelutarjoama päivittyy.

Hankkeelle pyydetään myös enintään 50 000 euron määrärahan siirtoa vuodelta 2018 vuodelle 2019, loppuvuonna 2018 myönnettävien matka-avustusten maksamiseksi alku vuonna 2019.

Päätöksen perustelut

Hanke on edennyt suunnitelmien mukaisesti ja rahoituksen myöntäminen vuodelle 2019 on perusteltua. 50 000 euron määrärahan siirtäminen vuodelle 2019 on perusteltua, sillä rahoitus kohdistuu vuoden 2018 lopussa myönnettäviin matka-avustuksiin, joiden maksaminen tapahtuu vasta vuoden 2019 puolella.

Edellisen rahoituspäätöksen yhteydessä todettiin houkuttelu ja vienti-instrumenttien puute ja tarve rakentaa kasvuyrityksille näitä tukevia palveluita. Hankkeen myötä on rakennettu matka-avustus kansainvälistymismatkojen matkakustannuksien tueksi. Houkutteluinstrumentteina on rakennettu ohjelmakokonaisuuksia Helsinkiin ja koottu tietoa Helsingin ekosysteemistä ja palveluista. Hankkeessa on panostettu parhaimpien ja potentiaalisimpien startupien identifioimiseen. Yhteistyökumppanit ovat käyneet läpi useiden satojen yritysten joukosta Helsingistä kiinnostuneet ja markkinoille sopivat yritykset ohjelmakokonaisuuksiin.

Hanke jatkuu vielä vuonna 2020, sillä elinkeinojaosto päätti 25.9.2017 § 22 siirtää hankkeelle vuodelta 2017 käyttämättä jääneitä määrärahoja vuodelle 2020.

9 Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia: Helsinki City Lab

Toteutusaika:	1/2016 – 8/2019	PRR 3599732
Yhteistyötahot kaupungilla:	kaikki hallintokunnat	
Yhteistyötahot muualla:	Aalto-yliopisto ja Helsingin yliopisto	
Kokonaiskustannukset:	1 765 000 euroa	

Vuonna 2018 säästyvien rahojen siirtotarve	Innovaatorahasto, €
2019	100 000

Siirtoesitys	Innovaatorahasto, €
2019	100 000

Hankkeen tavoitteet

Helsinki City Lab on sekä kehittäjäyhteisö että avoin kaupunkilaboratorio, joka on yhteinen kohtaamispaikka kaikille kaupungin kehittämishankkeille. Laboratorio vastaa siitä, että muotoilua hyödynnetään kaupungin kehitys- ja innovaatiotoiminnassa ja että kehittäminen on käyttäjälähtöistä. Laboratorio on näyteikkuna kaupungin kehittämistyöhön ja mahdollistaa myös ulkopuolisten tahojen mukaan tulon. Samalla avoin kehittäminen tulee kaikille näkyväksi ja koettavaksi reaaliaikaisesti. Tavoitteena on lisätä kokeiluja osana kehittämistä, varmistaa uusien teknologioiden hyödyntäminen sekä vahvistaa osallisuutta ja yhteissuunnittelua.

Kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisesti hanke yhdistää designin, digitaalisuuden ja dialogin keinoja vaikuttavamman ja paremman asiakas- ja käyttökokemuksen edistämiseksi.

Hankkeen vaihe

Hanke on vuonna 2018 toteuttanut alkuperäisen hankesuunnitelman keskeisiä tavoitteita ja kaupungin strategisia tarpeita. Hanke on käynnistänyt yhdessä kanslian ja toimialojen kanssa neljä kärkihanketta, joissa kehitetään toimialoille merkittäviä teemoja, edistetään käyttäjälähtöisyyttä ja kulttuurinmuutosta sekä luodaan kaupunkiyhteisiä, monistettavia malleja. Lisäksi hanke on tukenut toimialojen ja kanslian kehityshankkeita projektoinnissa ja muotoilupalvelujen hankinnassa. Myös kaupungin kehittäjäverkoston tunnistaminen ja yhteistyö verkoston kanssa on käynnistetty niin, että luodaan pohjaa tiedon ja osaamisen jakamiselle sekä muotoilujattelun jalkautumiselle.

Helsinki Lab –kaupunkilaboratorion operatiivinen toiminta käynnistyi ennakoitua myöhemmin. Toimintaa pyörittämään valittiin kaupunkimuotoilupäällikkö ja palvelumuotoilija, jotka pääsivät aloittamaan työnsä helmi-maaliskuun 2018 aikana. Hanke hakee siksi jatkoaikaa elokuulle 2019 ja vuodelta 2018 käyttämättä jäävien määrärahojen siirtoa. Vuoden 2019 aikana Helsinki Lab –toiminta vakiinnutetaan osaksi kaupungin perustoimintaa.

Ohjausryhmän valitsemat kärkihankkeet ja niistä vetovastuussa olevat toimialat:

1. kaupungintalon aulan palvelukonseptin kehittäminen ja tuotteistus (kaupunginkanslia)
2. Vuorovaikutus tilahankkeissa (SOTEn Tilapalvelut)
3. Ilmiöoppimisen käsikirja (KASKO)
4. Opinpolku-digihanke (KASKO)

Hankkeessa on edistetty kaupungin yhteistyötä muotoilualan toimijoiden kanssa. Helsinki City Lab osallistui palvelumuotoilun puitesopimuksen kilpailuttamiseen ja toimittajatapaamisiin ja oli mukana järjestämässä useita muotoiluaiheisia seminaareja ja tapahtumia palvelumuotoilun kumppaneiden kanssa. Puitesopimuksen tavoitteena on kumppanuus ja molemminpuolinen oppiminen: muotoilutoimistot pääsevät perehtymään syvällisesti kaupungin toimintaan ja oppivat yhteistyöstä Labin, kaupungin asiantuntijoiden ja käyttäjien kanssa.

Kärkihankkeissa tuetaan yritys yhteistyötä. Esimerkiksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ”Ilmiöoppimisen käsikirja”-muotoiluhankkeessa analysoidaan ja kuvataan helsinkiläisten koulujen ja perheiden kokemukset ilmiöoppimisen toimintamallista ja kootaan ohjeistus toimintamallin

laajemmaksi käyttöönottamiseksi. Käsikirja tarjoaa sen kautta mm. oppimisteknologiayrityksille konkreettisia työkaluja tehdä syvempää yhteistyötä koulujen kanssa. Kehitystyö luo pohjaa myös helsinkiläisen ilmiöoppimisen koulutusvientituotteiden kehittämiseksi. Aiheesta on suunniteltu esittelytilaisuutta koulutusalan yrityksille keväällä 2019.

Apu ja neuvonta –hankkeiden palvelu tukee kaupungin kehityshankkeita projektoinnissa, muotoilukumppanin valinnassa sekä muotoilupalvelujen julkisessa hankinnassa. Lab verkottaa alan toimijoita kaupungin kehityshankkeisiin ja lisää näin muotoilupalveluiden kysyntää. Lab rakentaa monialaisia ja –ammattillisia kehityshankkeita, joissa yhdistyvät palvelukehitys, digitalisaatio, tilat, kulttuurimuutos ja viestintä. Yritykset saavat monialaisten haasteiden ratkaisemisesta kilpailukykyä lisääviä referenssejä. Muotoilupalvelujen kysynnän kasvu ja vaativat moniammatilliset kehityshankkeet hyödyttävät ja vievät eteenpäin koko alaa.

Päätöksen perustelut

Hanketta on vuonna 2018 suunnattu vahvemmin toteuttamaan alkuperäisessä hankesuunnitelmassa kuvattuja tavoitteita sekä toimimaan aiempaa vahvemmin yhteistyössä kaupungin toimialojen kanssa, kuten edellisen väliraportin perusteella tehdyssä rahoituspäätöksessä kehoitettiin. Hanke on osaltaan toteuttanut kaupungin strategiaa kehittämällä yhä toimivaa kaupunkia ja parempaa kaupungin käyttökokemusta designin, digitaalisuuden ja dialogin keinoin. Toiminta on vahvistanut Helsingin toimintakulttuurin uudistumista ja kaupungin profiilia muotoilun suurkaupunkina. Myös yritys yhteistyöhön on panostettu aiempaa vahvemmin.

Koska hankkeen toiminta vuonna 2018 käynnistyi suunniteltua myöhemmin rahoitusta jää käyttämättä noin 100 000 euroa. Rahoituksen siirtäminen vuodelle 2019 ja siten hankkeen toteutusajan pidentäminen on perusteltua, jotta varmistetaan toiminnan vakiinnuttaminen osaksi kaupungin perustoimintaa.

10 Helsingin kaupunki, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala, nuorisopalvelut: Digitalents Helsinki

Toteutusaika:	1/2017 – 8/2019	PRR 3599754
Yhteistyötahot kaupungilla:	Kaupunginkanslian elinkeino-osasto ja Stadin ammatti- ja aikuisopisto	
Yhteistyötahot muualla:	Maria01, Metropolia, Neogames, IGDA Finland, Finnish Game jam ry, Tigerhat Games, Helsingin yliopisto, Linkki resurssikeskus, SHTYPE ja Reaktor, Games Factory, Futuricen, Digia, Fujitsu Finland, Mediakunta, Zoon, Yle, Fremantle Media, Mattson & Mattson, Humina, Frantic, Divers of the Dark, Teos, Nordcloud, Spoon, Helpotkotisivut.fi, Seriously Digital Entertainment, Metropolia XR-desing	
Kokonaiskustannukset:	1 258 000 euroa	

Vuonna 2018 säästyvien rahojen siirtotarve	Innovaatorahasto, €
2019	152 000

Siirtoesitys	Innovaatorahasto, €
2019	152 000

Hankkeen tavoitteet

Hankkeessa nuorten omat innovaatiot ja digitaaliset työelämätaitojen syvempi lisääminen luovat pääkaupunkiseudulle uudenlaisen yritysten esikiihdyttämön. Hankkeessa työestetään uusia nuorilta tulleita ideoita yhdessä peliteollisuuden sekä teknologia- ja mainosalan ammattilaisten kanssa. Tekeminen koostuu digitaalisesta toiminnasta, joita ovat mm. koodaaminen, pelien kehittäminen, media, musiikki, graafinen suunnittelu ja uusi teknologia. Hankkeella on kolme selkeää kohderyhmää: harrastuksen kautta osallistuvat nuoret, opiskelijat sekä palkkatuetut nuoret. Työ perustuu learning by doing -teoriaan, tutkivaan oppimiseen ja ohjelmistojen sekä pelien kehittämisen työmenetelmiin. Palkkatuetut nuoret, opiskelijat ja harrastajat tekevät yrityksille tilaustöitä ja työstävät omia ideoitaan tuotteiksi mentoreiden tuella sekä kehittävät osaamistaan ja verkostoituvat alan toimijoihin. Tuotteita työestetään jatkorahoitettaviksi.

Hankkeen tärkeimmät tavoitteet ovat:

- nuorten työmahdollisuuksien edistäminen tarjoamalla nuorille digitaalisen alan työkokemusta ja työvälineitä sekä aidon työympäristön projektien toteuttamiseen,
- avoimen paikan luominen, missä yhteisöjen ja verkostojen on mahdollista syntyä ja tiedon on mahdollista levitä,
- nuorten digitaalisen osaamisen lisääminen ja jakaminen kaupunkitasolla sekä nuorten osallisuuden parantaminen yhteiskunnassa.

Hankkeen vaihe

Hanke käynnistyi viivästyneenä 2017 kesän aikana. Vuoden 2018 aikana on määrätietoisesti pyritty säästämään Innovaatorahaston varoja siirrettäväksi vuodelle 2019 viivästyksen vuoksi, jotta hankkeelle asetetut tavoitteet saadaan toteutettua. Hankkeelle saadaan lisää omarahoitusta vuodelle 2018 Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan budjetista, jolloin innovaatorahastoon jää säästöön enemmän varoja vuodelle 2019. Hankerahoitusta on säästynyt myös yritysyrityksen avulla.

Hankkeen taustalla olevat yhteistyökumppanit ovat toimineet hyvin ja tehdään entistä laajempaa yritysyritystä. Yhteistyötä on lisätty kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tietohallinnon kanssa, jossa nuoria on ollut työssäoppimassa järjestelmäasiantuntijan ja lähituen tehtävissä. Samoin Kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan tietohallinto on kurssittanut nuoria työntekijöitä tietoturvaan ja sensoritekniikkaan.

Hankkeen aikana on huomattu, että työmarkkinoilla on paljon työttömiä datanomeja ja ammatillisen koulutuksen suorittaneita, joiden osaaminen ei vastaa työmarkkinatilanteeseen. Tämän ryhmän osaamisen päivittäminen on hankkeen uusi tavoite. Tähän tarpeeseen haettiin 6Aika-rahoitusta, joka myös saatiin ja uusi 6Aika Digipore käynnistyy hankkeen avulla ajalla 1.9.2018-31.12.2019. Hanke

keskittynyt myös enemmän ICT ja digitaalisen median alaan. GameDev-toiminnan pääpaino siirtyy uuteen Helsinki Games Factoryyn, jossa hankkeen tukemana työskentelee yksi GameDev-tiimi osana Baltic Games Industry -hanketta.

Päätöksen perustelut

Vaikka hankkeen aikataulu on viivästynyt, hankkeen tavoitteet ovat lähteneet toteutumaan hyvin. Hankkeen vuonna 2018 käyttämättä jäävien määrärahojen siirtäminen vuodelle 2019 ja siten hankkeen jatkaminen kahdeksalla kuukaudella on tarpeellista, jotta hankkeen tavoitteet toteutuvat myöhästyneestä aloituksesta huolimatta.

Kyseessä on kasvatus- ja työllistämishanke, joka edistää innovaatioiden ja uudentyyppisen yrittäjyyden syntymistä. Yhteistyössä on mukana julkisen sektorin lisäksi myös laajasti yksityisen sektorin toimijoita, jolla voidaan edistää uuden liiketoiminnan ja uusien työpaikkojen syntymistä. Hanke tarjoaa nuorille mahdollisuuksia työharjoitteluun. Hankkeen kohderyhmänä olevat palkkatuetut, opiskelijat ja harrastajat voivat tuoda uusia näkökulmia digi-alalle.

Ajatus nuorten oppimisesta tekemällä yhdessä – learning by doing – ja ryhmässä on relevantti. Metodi osallistaa nuoren alusta lähtien yhteistyöhön, omaan tekemiseen ja oppimiseen. Hankkeessa nähdään nuoria asiantuntijoina, joka on uudenlainen lähestymistapa. Hankkeessa kokeillaan nuorisopalvelujen organisoimista innovatiivisella tavalla. Hankkeessa toteutetaan joukkoistavaa digitaalista tekemistä yhteistyössä alan ammattilaisten kanssa yhdistettynä nuorten työllistymiseen.

Hankkeen tulee selvittää miten toiminnalle löydetään kestävämpi rahoituspohja hankkeen loputtua. Asiasta tulee jättää selvitys innovaatorahastolle ennen hankkeen päättymistä.

11 Forum Virum Helsinki, Helsingin yliopisto, Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia: UrbanSense

Toteutusaika:	6/2018 – 6/2020	PRR 3599753, 3599757,3599754
Yhteistyötahot kaupungilla:	Stara ja kaupunkiympäristön toimiala	
Yhteistyötahot muualla:	Nokia Bell Labs ja Nokia Oyj, Vaisala, Elisa Oyj, Ilmatieteen laitos (FMI) ja Spectral Imaging Ltd, Oulu	
Kokonaiskustannukset:	859 806	

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €
2019	FVH: 113 048 HY: 308 112 Hki: 80 000 = yht 501 160	HY: 107 500
2020	FVH: 60 720 Hki: 40 000 = yht 100 720	

Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2019	FVH: 113 048 HY: 308 112 Hki: 80 000 = yht 501 160
2020	FVH: 60 720 Hki: 40 000 = yht 100 720

Vuonna 2018 säästyvien rahojen siirtotarve	Innovaatorahasto, €
2019	FVH: 6 884 HY: 6 855
2020	Hki: 26 000

Siirtoesitys	Innovaatorahasto, €
2019	FVH: 6 884 HY: 6 855
2020	Hki: 26 000

Rahoitus- ja siirtotarve yhteensä	Innovaatorahasto, €
2019	514 899
2020	126 720
Yht.	641 619

Rahoitus- ja siirtoesitys yhteensä	Innovaatorahasto, €
2019	517 399
2020	126 720
Yht.	641 619

Hankkeen tavoitteet

UrbanSense -hankkeessa rakennetaan 5G-verkon testi ympäristö ja innovaatioalusta, joka käyttää uutta teknologiaa kaupunkiympäristön havainnointiin ja mahdollistaa yritysten tuotekehitystä. Hankkeen tutkimuskohteena on ilmanlaadun ajantasainen ja tarkka seuraaminen uutta anturiteknologiaa hyödyntäen. Hankkeessa on kaksi toisiinsa kiinteästi liittyvää osaa, jotka valmistellaan rinnakkain:

1. tutkimus- ja kehitystyötä 5G-verkkoteknologian ja ilmanlaadudatan siirrossa ja keräämisessä sekä
2. yrityksille avointen 5G-teknologiaan perustuvien alustojen laajempi kehittäminen Helsinkiin.

Ensimmäiset käytännön kokeilut tehdään Helsingin Kumpulassa, jossa tutkimus- ja kehitystyö osuudesta vastaavat tieteenalat sijaitsevat. Kokeilun aikana on mahdollista tutkia ja kehittää 5G-verkkoa, tiedonsiirtoa, ilmanlaadun mittaustiedon analyysiä ja testata sensoreiden toimintaa ketterästi ja yliopiston omin välinein ennen kuin testipenkkiä laajennetaan.

Toimintamallissa keskeisiä ovat neuvottelut ja yhteistyö 5G-verkkoteknologiaa hankkeen käyttöön tarjoavien yritysten kanssa, testialustan avoimuuden varmistaminen ja alustan markkinointi sekä alustojen hallinnointimallin kehittäminen. Tavoitteena on kehittää toimintamalli avointen 5G testialustojen perustamiseksi eri puolille Helsinkiä, esimerkiksi tukemaan Fiksun Kalasataman sekä Jätkäsaaren liikennehankkeiden toimintaa. Innovaatioalusta kokoaa eri testipenkit ja sensorit yhdeksi kokonaisuudeksi.

Hankkeet keskeisimmät tavoitteet ovat:

1. Avoimen 5G innovaatioalustan toimintamallin määrittäminen Helsingissä: teknisten ja hallinnollisten edellytysten selvittäminen sekä niitä hyödyntävien yritysten tarvekartoitus. (Helsingin kaupunki ja FVH)
2. 5G testiverkon kehittäminen Kumpulan kampuksella. Haasteiden ratkaiseminen liittyen datansiirtoon, algoritmiikkaan, sopiviin sensoreihin ja sensoreiden etäohjaukseen. (Helsingin yliopisto)
3. Ilmanlaatupilotin laajentaminen Helsinkiin ja yhdistäminen 5G innovaatioalustaan. (Helsingin yliopisto, Helsingin kaupunki ja FVH)
4. Sellaisten liiketoimintamahdollisuuksien löytäminen, joita voidaan skaalata Helsingistä muihin kaupunkeihin. Tämä tehdään yhteistyössä yrityskumppanien kanssa. (Helsingin yliopisto, Helsingin kaupunki ja FVH)

Hankeen vaihe

Projekti on ollut käynnissä vasta muutaman kuukauden, jonka aikana avainhenkilöitä on rekrytoitu ja työt on käynnistetty. Toisilta osin tavoitteet on saavutettu ja edistetty myös toisen vaiheen tavoitteita, joiltakin osin taas projekti on jäljessä. Nyt ensimmäisen puolivuotiskauden keskikohdassa, projektin uusien työntekijöiden oltua mukana vasta elokuun/syyskuun alusta, projekti näyttää saavuttavansa asetetut tavoitteet ykkösvaiheen osalta vuoden loppuun mennessä. Helsingin kaupungin elinkeino-osaston työntekijän rekrytointi on myöhästynyt pitkästä täyttölupaprosessista ja sopivan ehdokkaan löytämisen haasteellisuuden takia.

Tavoitteista testialustan kehittäminen Kumpulan kampuksella on edistynyt siten, että muutamia eri tyyppisiä sensorinoodeja on rakennettu ja testattu, Elisan NB-IoT verkkoa kokeiltu, sekä kalibrointiin liittyvää tutkimustyötä tehty. Työ jatkuu suunnitelmien mukaan. Ilmanlaatupilotin laajentaminen tapahtuu vasta projektin myöhäisemmässä vaiheessa.

Ilmanlaatua mittaavat sensorit ovat kiinteästi olleet jo reilun puoli vuotta Kumpulan kampuksella. Myös muutamia liikuteltavia sensoreita on hankittu, joita on käytetty lähinnä kalibrointitarkoitukseen. Jätkäsaaresta on katsottuna kymmenkunta paikkaa sensoreille ja Staran kanssa on sovittu, että heidän kulkuvälineisiin voidaan asentaa liikkuvia sensoreita. Verkoston testaus ja kehittäminen on käynnistynyt. Kerättyjen datojen yhdistäminen samaan pilveen on suunniteltu olevan käytössä kevään 2019 aikana, jotta kerättyä dataa voidaan tarjota rajapinnan kautta yrityksille. Julkisen accessin suunnittelu ei vielä käynnistynyt eikä rajapintoja ole vielä suunniteltu tai toteutettu. Nämä tulevat hankkeen myöhemmässä vaiheessa, kun Kumpulan testbed on ensin saatu toimimaan.

Helsingin kaupunki on erityisesti koordinoanut keskustelua teleoperaattoreiden ja laitevalmistajien kanssa. Syksyllä solmitussa Elisan, Nokian ja Kaupungin välisessä aiesopimuksessa on asetettu peruseriaatteita sekä ensimmäisiä toimenpiteitä 5G testiympäristöjen laajemmalle edistämiseksi kaupungissa. Lisäksi toimijoiden yhteistyössä lanseerattiin muotoilukilpailu tukiasemien yhtenäiselle ulkokuorelle. Forum Virium Helsinki on tavannut laajasti eri toimijoita ja kartoittanut muita testialustoja ja temaattisia alueita. Lisäksi FVH on määritellyt tulevia temaattisia kokeiluhankkeita sekä työpajoja.

Forum Viriumin, Helsingin kaupungin ja Helsingin yliopiston yhteistyö ja tietämys toistensa osaamisesta Smart city ja tietojenkäsittelyyn liittyvissä kysymyksissä on parantunut hankkeen vuoksi jo nyt. Kumppanit ovat menestyneet yhdessä kilpaillun EU:n innovaatorahoituksen hakemisessa hankkeen teemalla kesän 2018 aikana. Helsingin yliopistoa on kutsuttu esittelemään hanketta innovaatiotapahtumiin ympäri maailmaa, hankkeeseen on myös saatu rekrytoitua lupaavia nuoria kiinalaisia tutkijoita. Toistaiseksi hanke on luonut lähinnä mainehyötyä. Todellinen vaikuttavuus elinkeinoperustan luomisessa testataan vasta vuoden 2019 aikana kun testbediä päästään markkinoimaan yrityksille.

Päätöksen perustelut

Hanke on raportin mukaan käynnistynyt pääosin suunnitelmien mukaan. Työntekijöiden rekrytointi on kestänyt suunniteltua pidempään ja vuodelle 2018 myönnettyjä määrärahoja ei siksi ole käytetty täysimääräisesti, etenkin Helsingin kaupungin kaupunginkanslian osalta. Kyseisessä tehtävässä rakennetaan toimintamallia myös muille Helsingin testialustoille ja siitä syystä resurssin siirtämistä tuleville vuosille on perusteltua. Elinkeinojaosto on 28.5.2018 § 33 sitonut rahoitusta hankkeelle myös vuodelle 2020, sillä tutkimus- ja kehittämistoiminta ja yritys yhteistyö on tehtävä pitkäjänteisesti.

Helsingin yliopiston tulee edellisessä innovaatorahaston rahoituspäätöksessä esitetyn ehdon mukaisesti vielä vuoden 2018 aikana toimittaa kuvauksen hankkeen yritys yhteistyötä sekä suunnitelma siitä, miten hankkeen tutkimustulokset voidaan hyödyntää yritysten kehittämistoiminnassa sekä miten Kumpulan kampukselle syntyvä 5G -kokeilualusta avautuu laajasti yritysten käyttöön. Tämä on ehto Helsingin yliopistolle myönnettävälle vuoden 2019 rahoitukselle.

Hankeeseen liittyvissä hankinnoissa on noudatettava hankintalakia (1397/2016).

12 Metropolia Ammattikorkeakoulu: Helsinki RobubusLine

Toteutusaika:	1/2017 – 12/2019	PRR 3599748
Yhteistyötahot kaupungilla:	Forum Virium Helsinki, Helsingin Energia, ympäristökeskus ja rakennusvirasto	
Yhteistyötahot muualla:	mySmartLIFE -hankkeen kumppanit (28 kpl) eripuolilla Eurooppaa	
Kokonaiskustannukset:	315 218 euroa	

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €
2019	78 809	18 300

Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2019	78 809

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen rahoituksella hankitaan vakioireille Helsinkiin yksi automaattibussi, jota liikennöidään kolmen vuoden ajan. Hanke tukee H2020-kokonaisuutta mySmartLIFE, joka on saanut päärahoituksen EUsta (H2020-SCC01-2016). Kaupungit toimivat tiennäyttäjinä ja kehittäjinä tavoiteltaessa älykästä ja energiatehokasta asumista sekä liikkumista, huomioiden uuden teknologian ja palvelumallien mahdollisuudet. mySmartLIFE-hankkeeseen kuuluu pitkäkestoinen automaattibussikokeilu keskittyen joukkoliikenteen viimeisen kilometrin toteutukseen, tutkien erityisesti pitkän ajan käytettävyyttä sekä operoinnin liiketoimintamalleja. Helsinki RobobusLine ja mySmartLIFE hankkeet luovat yhdessä pohjan automaattibussin kausittaiselle reitille sekä tukevat suomalaisten yritysten mahdollisuuksia tuottaa automaattibusseihin ja reiteille teknologioita sekä liiketoimintaa.

Pitkäjaksoinen liikennöinti mahdollistaa kustannus- ja liiketoimintalogiikoiden ja asiakastyytyväisyyden seurannan ja kehittämisen. Tältä pohjalta myös potentiaaliset operaattorit tunnistetaan ja aktivoidaan hankkeessa. Bussilinja tarjoaa vuodesta 2018 alkaen yrityksille TKI-kokeilualustan SOHJOA-hankkeen jatkoksi ja tavoitteena on kasvattaa älyliikenteen liiketoimintaa erityisesti vientiin tähtäävien teknologiayritysten osalta.

Hankkeen tavoitteen on myös media-arvon kapitalisointi ja Helsinki-brändin kasvattaminen. Hanke kapitalisoi sen medianäkyvyyden joka on jo nyt saatu SOHJOA-hankkeen avulla, tämä on looginen seuraava askel kohti automaattista liikennettä ja se tulee herättämään merkittävää kansainvälistä kiinnostusta, nostaan Helsingin brändiarvoa edelleen ylöspäin innovatiivisena, kokeilevana kaupunkina.

Hankkeen vaihe

Hanke on edennyt tiiviissä yhteistyössä mySmartLIFE-hankkeen kanssa ja se on herättänyt kansainvälistä sekä kansallista huomiota.

Hankkeessa aloitettiin ensimmäisen vuoden pitkäjaksoinen liikennöinti automaattibussilla toukokuussa 2018. Liikennöintiä varten suoritettavat keskeisimmät toimenpiteet ovat olleet bussin hankinta, reittisuunnittelu, reittijärjestelyt sekä reitin ohjelmointi. Itse liikennöinnin aikana on tehty käyttäjätutkimusta sekä seurattu ajamisen vaatimustasoa. Potentiaalisia operaattoreita on pyritty tunnistamaan, mutta varsinainen kustannustehokas etävalvottu operointi voi syntyä vasta sitten, kun tähän tarvittavaa tekniikkaa voidaan luotettavasti tarjota yrityksille. Yhtä lailla operaattorina voivat toimia nykyiset bussiliikenteen toimijat tai uudet alalle syntyvät yritykset.

Liikennöinnin ohessa bussi on tarjonnut TKI-kokeilualustan yrityksille. Osaltaan kokeilualustaan liittyvien toimenpiteiden toteuttamista vaikeuttavat riippuvuus valmistajan tuesta/ylläpidosta liikennöinnin suhteen sekä järjestelmän rajapintojen sulkeutuneisuudesta huolimatta siitä, että bussi on Metropolian/kaupungin omistuksessa. Vaikka erilaisten teknologiayritysten tuotteiden syvämpi integroiminen bussiin sallittaisiinkin bussivalmistajan puolesta, voisi tämä haitata taas varsinaisen liikennöinnin toteuttamista.

Bussireitin toisen pään pysäkin ollessa Kivikossa Kehä 1 -tien tuntumassa huoltoaseman ja McDonald'sin vieressä, bussi on saanut huomattavaa yleistä näkyvyyttä, kun alueella liikkuu suuri

määrä autoilijoita. Reitin toinen pää on hiihtohallin läheisyydessä, jossa kesäisin toimii muun muassa talvimaailma (Winterworld) ja turisteja käy siellä kymmeniä tuhansia vuosittain. Kansainvälisellä tasolla bussin kyydissä on käynyt delegaatioita muun muassa Virosta, Kiinasta ja Saksasta. Lisäksi Bussia on käynyt kuvaamassa saksalainen TV-yhtiö ZDF, sekä EU:n Road Trip Project. Helsinki valittiin vuoden 2019 Euroopan älykkään turismin pääkaupungiksi (European Capital of Smart Tourism 2019) ja tässä yhteydessä mainittiin myös robottibussit.

Verrattuna alkuperäiseen suunnitelmaan, merkittävimmät muutokset hankkeen toteuttamisessa koskevat aikataulua sekä budjettia. Automaattibussin hankintaprosessi viivästyi siinä määrin, että bussi toimitettiin Suomeen vasta 1.12.2017. Tästä syystä liikennöinti voitiin aloittaa vasta keväällä 2018 (14.5.2018). Jotta voitaisiin toteuttaa alkuperäisen suunnitelman mukaiset vuosittaiset liikennepalvelut, jossa bussin oli tarkoitus olla ajossa 2017 4 kk, 2018 6 kk ja 2019 6 kk, olisi liikennöintiä jatkettava vielä vuonna 2020 4 kk. Vuoden 2020 ajot voidaan toteuttaa mySMARTLife-hankkeen yhteydessä tarvittaessa. Vielä ei ole kokemusta bussin talviominaisuuksista automaattitilassa ja on mahdollista, että liikennöinti jää lyhyemmäksi kuin 6kk/vuosi. Bussin hankintahinta oli korkeampi kuin mitä oltiin hakemuksessa oletettu. Jotta bussi voi liikkua, on valmistajalle myös maksettava vuosittaisia kuluja suuruusluokaltaan 30 000 €/v.

Hankkeessa on kehitetty Helsingin valmiuksia kytkeä automaattibussi osaksi liikennejärjestelmää seuraavissa kokeiluissa sekä mahdollisessa varsinaisessa tekniikan käyttöönotossa tulevaisuudessa osana todellisia julkisia liikennepalveluita. HSL on ollut vahvasti mukana hankkeessa, joten joukkoliikenteen tilaajan ja suunnittelijan ymmärrystä teknologian tilasta on saatu lisättyä.

Päätöksen perustelut

Robottibussin pilotointi ja sen toteutus osana liikennejärjestelmää on todettu olevan erittäin kiinnostava kokeilu Suomessa ja kansainvälisesti sekä innovaatio- ja liiketoimintamahdollisuuksien että käyttäjä- ja operointitutkimusten myötä. Esimerkkikokeilua ja sen keskeisiä teemoja on tärkeä viedä eteenpäin linjassa kaupungin strategisesti merkittävien ilmastotavoitteiden kanssa. Metropolia on aktiivisesti ohjannut suunnitelman mukaista kokeilua. Hankkeen myötä edistetään Helsingin kaupungin vahvaa roolia sähköisen ja älykkään joukkoliikenteen kehittämisessä ja hanke on toteutunut pääosin suunnitelmien mukaisesti. Hankeen rahoittaminen vuonna 2019 on siksi perusteltua.

Kaupunginhallituksen elinkeinojaoston edellisessä rahoituspäätöksessä ja sen perusteluissa pyydettiin hanketta ottamaan kantaa bussin tulevaan käyttöön hankkeen jälkeen. Hankkeen toteuttaja on arvioinut, että jos haluttaisiin bussin olevan ajossa jollain reitillä, vaatisi se huomattavia investointeja bussin valmistajan suuntaan. Bussin hankinnan perusteella tämän hetken arvio yhden vuoden operoinnista kustantaa noin 30 000 €, mikä ei sisällä bussin varsinaista sijoittamista (ohjelmointia ja muita järjestelyjä) jollekin reitille eikä itse operointia. Yhtenä mahdollisuutena jatkokäyttöä ajatellen voidaan pitää sitä, että bussin ohjelmisto purettaisiin ja kehitettäisiin sekä asennettaisiin bussiin uudelleen jonkun konsortion toimesta. Myös muu tutkimus- ja innovaatiotoiminta bussiin liittyen voisi olla mahdollista. Vaihtoehtona voitaisiin pitää myös bussin käyttämistä automaattisen liikkumisen teknologioiden opetus- ja koulutus-tarkoituksiin paitsi Metropolia Ammattikorkeakoulussa, myös yhteistyössä muiden korkeakoulujen kanssa.

Hankkeen tulee vuoden 2019 loppuun mennessä toimittaa kaupungille tarkempi selvitys sähköbussin hankkeen jälkeisestä käytöstä.

13 Palvelukeskus Helsinki: Hoivarobotiikan kokeilu ikääntyneiden kotihoidossa

Toteutusaika:	4/2017-12/2019	PPR 3599732
Yhteistyötahot kaupungilla:	Sosiaali- ja terveystoimiala, kaupunginkanslia ja Forum Virium Helsinki	
Yhteistyötahot muualla:	Mukana olevat yritykset	
Kokonaiskustannukset:	180 000 euroa	

Vuonna 2018 säästyvien rahojen siirtotarve	Innovaatorahasto, €
2019	100 967
2020	57 000
Yht.	157 967

Siirtoesitys	Innovaatorahasto, €
2019	100 967
2020	57 000
Yht.	157 967

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on parantaa ja osin automatisoida tiedonkulkua eri toimijoiden kesken tilanteessa, jossa kotihoidon asiakas joutuu sairaalaan, tai kotiutuu sieltä. Näissä tapauksissa on tärkeää, että asiakkaalle eri palveluita tuottavat tahot, ovat tietoisia tilanteen muutoksesta, ja pystyvät keskeyttämään/palauttamaan asiakkaan palvelut, kuten aterioiden toimitukset, tai etähoitokäynnit. Prosessissa on mukana sekä Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen, että Palvelukeskus Helsinki -liikelaitoksen tuottamia palveluita ja lisäksi erinäisiä yksityisiä toimijoita. Hanke rajataan tässä vaiheessa kuitenkin koskemaan vain Helsingin kaupungin toimijoiden palveluita.

Hankkeessa synnytetään ymmärrystä hoivarobotiikan hyödyntämisen mahdollisuuksista aidossa kotihoidon palveluympäristössä sekä verkotetaan hoivarobotiikan ratkaisuja tarjoavia toimijoita. Hankkeen tavoitteena on käytännön kokeilun kautta lisätä sekä hoivapalvelujen tuottajien että koteihin ratkaisuja tarjoavien robotiikkayritysten ymmärrystä yhteisistä kehittämismahdollisuuksista. Kokeilun motivaationa on tunnistaa parhaita tulevaisuuden kehityspolkuja kohti hoivarobotiikan laajempaa käyttöönottoa ja luoda edellytyksiä alkaa lunastaa robotiikkateknologioiden lupauksia palvelujen kustannustehokkuudelle ja käyttäjälähtöisyydelle.

Hankkeen vaihe

Hanke on viivästynyt, koska toteutukseen aiemmin valittujen aliprosessien (sairaaloiden ja kotihoidon välinen tiedonkulku eri tilanteissa) suhteen tehtiin sosiaali- ja terveystoimen toimesta muutoksia, minkä johdosta jo yksityiskohtaisesti robotiikkaa varten kuvatut työkulut jouduttiin hylkäämään. Prosessit kotihoidon ja sairaaloiden välisessä yhteistyössä ovat vielä edelleen mahdollisesti muuttumassa, mikä tekee niiden automatisoinnista tässä vaiheessa kannattamatonta. Tämän johdosta toteutusta jouduttiin sekä suunnittelemaan, että rajaamaan uudelleen, koskemaan tässä vaiheessa vain Palvelukeskus Helsingin kotihoidolle tuottamia palveluita (kotiateriat, turvalaitteet, etähoito), joissa asiakkaita on noin 5000.

Kaupungin linjaus koskien robotiikan infraa ja tarvittavia yhteyksiä on ollut vuoden aikana pitkään selvityksessä ja keskustelun kohteena Palvelukeskuksen, sosiaali- ja terveystoimen ja kaupunginkanslian kesken. Tämä johtuu erityisesti potilastietojen käsittelytarpeesta prosessissa, ja selvitystyön lopputulemana on, että ohjelmistorobottia ei voida asentaa alkuperäisen suunnitelman mukaisesti palveluntarjoajan (Digital Workforce Finland) ympäristöstä käytettäväksi (RaaS-malli), vaan kaupungin verkkoon rakennetaan tätä varten tarvittava palvelinympäristö dedikoituna. Tähän rakentamistyöhön ja suunnitteluun tulee kulumaan merkittävästi enemmän aikaa, mutta lopputulemana saadaan pitkällä tähtäimellä kestävämpi, kaupunkiyhteinen ratkaisu, jonka minkä pohjalle voidaan tehdä myös useita jatkototeutuksia.

Hankkeessa on saavutettu seuraavia osatavoitteita raportointikaudella:

- Selvitystyö prosessiin liittyvien eri variaatioiden, toimijoiden, ja aliprosessien osalta
- Valittu toteutuksen ensimmäiset kohteet, eli ensin automatisoitavat aliprosessit

- Selvitetty tarvittavat tekniset järjestelyt automatisoinnin pohjaksi, koskien sekä robotiikan infraa, että käytettäviä sovelluksia
- Käyty läpi yksityiskohtaisesti erilaisia toteutusmahdollisuuksia ja niiden soveltuvuutta kaupungin tietotekniikkaympäristöön ja tieto-turvalinjauksiin
- Kuvattu yksityiskohtaisesti lukuisissa työryhmissä aliprosesseja automatisointia varten, siten että niiden automatisointi ohjelmistorobotille on mahdollista
- Suunniteltu hankkeen toteutuksen vaiheistusta, ja myös kerätty jo hankkeen jatkokehitykseen ideoita toiminnalta

Hankkeen aikataulun myöhästyminen johtuen vuodelta 2018 käyttämättä jääviä määrärahoja haetaan siirrettäväksi vuosille 2019 ja 2020, jotta hanke toteutuisi täysimääräisesti.

Päätöksen perustelut

Hanke on viivästynyt ja sen suuntaa on muutettu hieman johtuen muun muassa sosiaali- ja terveystoimen prosessien muutoksista ja muista kaupungin tekemistä linjauksista esimerkiksi tietoturva- asioihin liittyen. Siksi hankkeesta ei ole vielä ollut paljon konkreettisia tuloksia esittää, mutta hankkeen kautta on opittu paljon.

Ongelma, eli viestintä kotihoidon asiakkaan hoivaan osallistuvien eri toimijoiden välillä on todellinen ja, jos hanke saadaan maaliin, se sekä helpottaa hoitohenkilökunnan työtä että lisää asiakkaiden turvallisuutta. Yrityksille hanke tarjoaa hyvän referenssiarvon.

Vuoden 2018 rahoituksen siirtäminen vuosille 2019 ja 2020 ja siten hankkeen toteutusajan pidentäminen on perusteltua, jotta hanke toteutuisi täysimääräisesti.

Hankkeen loppuvaiheessa on selvitettävä mitä hankituille roboteille tapahtuu hankkeen päätyttyä.

14 Startup Maria Oy: Maria 01 - Euroopan johtava kasvuyrityskeskittymä

Toteutusaika:	1/2018 - 12/2020	PRR 3599752
Yhteistyötahot kaupungilla:	Kaupunginkanslian elinkeino-osasto	
Yhteistyötahot muualla:	Startup Säätö, Helsingin Uusyrityskeskus ry, Accenture, Osuuspankki, Konecranes, Nordea, KPMG, Mäkitalo, Telia, Ilmarinen, Inventure, Superhero Capital, Pivot 5, Icebreaker.vc, Butterfly Ventures, Vertical Accelerator, TheShortcut, Nokia Growth Partners, Reaktor Ventures, Courage Ventures, Slush, Startup Sauna -kiihdyttämö, opiskelijavetoiset yrittäjyysjärjestöt (mm. Aaltoes, Helsinki Think Company, Haaga-Helia ES, Tampere ES)	
Kokonaiskustannukset:	4 957 300 euroa	

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €
2019	169 600	1 433 100
2020	169 600	1 895 700
Yht.	339 200	3 328 800

Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2019	169 600
2020	169 600
2021	339 220

Hankkeen tavoitteet

Maria 01:n tarkoituksena on edistää kasvuyritysten liiketoiminnan kehitystä sekä kasvuyritysekosysteemin kasvua ja kehittymistä luomalla yhteinen kohtaamispaikka koko Helsingin alueen kasvuyritysekosysteemille. Tämän hankkeen avulla jatkokehitetään ja laajennetaan yhteisön toimintaa, mahdollistetaan keskittymän toiminnan avoimuuden säilyminen sekä lisätään keskittymän yrityksille tarjottavaa palvelutarjoomaa, jotta Helsingin kasvuyritysekosysteemistä kehittyy entistä vetovoimaisempi, verkostosta entistä laajempi ja kansainvälisille toimijoille entistä helpommin lähestyttävä. Maria 01:stä ja sitä ympäröivästä entisestä sairaala-alueesta halutaan kehittää Euroopan johtava kasvuyritys- ja teknologiakampus.

Maria 01:n päätavoitteena on siis tehdä Helsingin kasvuyritysekosysteemistä kansainvälisesti entistä vetovoimaisempi. Tähän liittyen tämän hankkeen keskeiset osatavoitteet ovat:

1. Laajentaa Maria 01 -alueella olevaa sijoittajien, kasvuyritysten ja kiihdyttämöiden verkostoa entistä kattavammaksi.
2. Luoda uusia toimintamalleja ja kansainvälisiä kumppanuuksia, joiden avulla yrityksille mahdollistetaan entistä paremmat edellytykset kasvuun ja kansainvälistymiseen.
3. Luoda toimintamalli ja -konsepti, jota voidaan monistaa laajemmin alueelle kehittyvään kasvuyrityskampukseen.

Hankkeen vaihe

Maria01:n avoimen toimintaympäristön kehitys on edennyt suunnitelmien mukaan. Sijoitusten houkuttelua parannetaan syksyllä 2018 uudella toimintamallilla ottamalla aktiivisesti yhteyttä ulkomaalasiin sijoittajiin. Ulkomaalaisten työntekijöiden houkuttelun yhteistyön mallit ovat aikataulutettu myöhemmälle koska toimivien yhteistyömallien löytäminen alalle on huomattu suhteellisen vaikeaksi erityisesti ulkomaisten toimijoiden kanssa.

Nousevassa määrin on nähtävissä, että ulkomaalaisilla promootio- ja vientiorganisaatioilla on käynnissä hanketta tukevia aloitteita, kuten JETRO (Japani), jotka aloittivat oman globaalien yritysventikumppaniverkoston rakentamisen, johon Maria 01 on liittynyt hankkeen aikana. Muita mahdollisia hankekumppaneita kartoitetaan hitaasti.

Hankkeen aikana Helsinkiin on saatu lukuisia työpaikkoja. Sekä muualta Suomea, että kansainvälisiä yrityksiä on muuttanut Helsinkiin. Hanke on tiivistänyt muutaman suuryrityksen ja kasvuyritysten välistä yhteistyötä. Hankkeen aikana kasvuyritysten osaamisperusta on kasvanut vertaistukiohjelmien ja erilaisten tapahtumien välillä. Alueelle on saatu kansainvälisiä sijoittajia ja alueen kiinnostus

kansainvälisesti on kasvussa, ja alueelle on muuttanut 3 kansainvälistä sijoitusyhtiötä. TheHub-palvelu on edistänyt ulkomaalaisten asiantuntijoiden houkuttelua ja palkkaamista Helsinkiin.

Kesäkuussa 2018 tehdyn 27 maria 01 – alueella toimivalle kasvuyritykselle kohdistetussa haastattelututkimuksessa päätuloksina huomattiin seuraavat:

Tutkitut yritykset ovat yhteensä Mariassa olon aikana palkanneet 143 henkilöä, joista 39 on ollut naisia. 88% vastanneista on todennut, että heillä on tapahtunut merkittävä kasvu liikevaihdossa ja henkilöstössä.

Päätöksen perustelut

Hanke on edennyt suunnitelmien mukaisesti ja hankkeen rahoittaminen vuodelle 2019 on siksi perusteltua. Elinkeinojaosto on 11.12.2017 § 22 sitonut rahoitusta hankkeelle myös vuodelle 2020, sillä toimintamallien kehittäminen ja jalkauttaminen on tehtävä pitkäjänteisesti.

Edellisen rahoituspäätöksen yhteydessä hanketta kehoitettiin kehittämään yhteyksiä ja vuorovaikutusmalleja pääkaupunkiseudun muiden startup- ja kasvuyrityskeskittymien toimijoiden kanssa, etenkin korkeakoulujen kampusten kuten Meilahti, Arabia ja Viikki, joista nousee yritystoimintaa. Hanke on aktivoitunut pääkaupunkiseudun kasvuyritystapahtumissa ja tekee aktiivista listausta pääkaupunkiseudulle syntyvistä kasvuyrityksistä. Pääsääntöisesti kuitenkin hanke kehittää yhteyttään syntyviin kasvuyrityksiin pääomasijoittajien kautta.

Hanketta kehoitettiin myös jatkossa selvittämään tavoitteiden seurantamittareiden laajentamista niihin kasvuyrityksiin, jotka ovat ponnistaneet Maria 01 -kasvuyrityskeskittymästä. Hankkeen seurantamittareita tullaan hakijan mukaan laajentamaan ja vuoden 2019 aikana otetaan mukaan Maria 01 entiset yritykset. Toistaiseksi alumniyritysten määrä hakijan mukaan ollut on maltillinen.

15 The Startup Shortcut Oy: Monimuotoisuus kasvun moottorina

Toteutusaika:	6/2018 – 5/2021	PRR 3599756
Yhteistyötahot kaupungilla:	Kaupunginkanslian elinkeino-osasto	
Yhteistyötahot muualla:	Slush, Startup Sauna, Junction, Wave Ventures, Aaltoes, Talk the Talk, Rising North, Maria01 yrityksiä kuten Yousician, Nosto, Supercell, Google, Futurice, Leadfeeder, Ultrahack, Holvi, Icebreakers, MeHackit, etc. Rlabs South Africa, Council of Europe Cities -projekti	
Kokonaiskustannukset:	1 427 000 euroa	

Rahoitustarve	Innovaatorahasto, €	Muu rahoitus, €
2019	38 000	200 000

Rahoitusesitys	Innovaatorahasto, €
2019	38 000

Hankkeen tavoitteet

Monimuotoisuus lisää innovaatioita sekä kansainvälistymisen ja kasvun mahdollisuuksia startup-yrityksissä. The Shortcut madaltaa osallistumisen kynnyksiä, jotta useammat ihmiset erilaisista taustoista harkitsisivat startupin perustamista tai hakeutuisivat töihin startupeihin, joissa he pääsevät hyödyntämään koko osaamispotentiaaliaan.

The Shortcut avaa pääsyn teknologia- ja startup-yhteisöön ihmisille, joilla ei ole paikallisia verkostoja tai jotka ovat epäedullisessa asemassa työmarkkinoilla. The Shortcutilla on mahdollisuus toimia väylänä Helsingin startup-ekosysteemiin, sillä se on Startup-säätiön (Slush, Startup Sauna, Junction jne.) omistama ja sijaitsee fyysisesti Maria01 startup hubissa.

Hankkeen aikana The Shortcut toimii ns. living labina, jossa kokeillaan inspiraatioon, taitojen kehittämiseen (hands-on lähestymistapa ja epämuodollinen koulutus, tekemällä oppiminen) ja työllistymiseen liittyviä malleja startup-maailmassa. Hankkeessa kokeillaan nopeasti, iteroidaan ja toistetaan sekä kasvatetaan malleja, jotka osoittautuvat toimiviksi.

Hankkeen vaihe

Hanke käynnistyi hyvin kesän 2018 aikana. Alussa on testattu ja erilaisia toimintoja ja koulutuksia ja etsitty uusia konsepteja. Koulutuksissa ja tilaisuuksissa on ollut enemmän osallistujia kuin oletettiin. Esimerkiksi tyttöjen koodaaja-kerhoon oli tavoitteena saada 15 naista keskimäärin neljän viikon ajaksi, mutta tällä hetkellä 70 naista on osallistunut keskimäärin 7-8 viikkoa.

Hankkeessa on lähdetty kehittämään The Startup Shortcutin liiketoimintamallia ja kartoitettu potentiaalisia palveluiden ostajia sekä julkisella (ELY-keskus, TE-toimisto, Helsingin ja Espoon kaupungit, ministeriöt) että yksityisellä (Epiqus, rekrytointiyritykset ja nopean kasvun yritykset) puolella. Yhteistyöverkostojen ja tulopohjan rakentaminen tulee kestävämpään suunniteltua pidempään.

Hankkeen omarahoituksesta käytetään alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen suuremman osan vasta vuoden 2019 puolella ja pienemmän osan vuonna 2018.

Hankkeessa on tähän mennessä toteutettu kolme pilottia, joissa:

- Google sertifikaatti -ohjelman kautta myönnetään 197 Google -sertifikaattia. Rekisteröitymisiä on 494.
- Digital summer campin tuloksena myönnettiin 16 front-end development -sertifikaattia
- 19 henkilöä on suorittanut Zero-to-Hero Python sertifikaatin.

Tavoitteena on toteuttaa näitä ohjelmia suuremmalle osallistujajoukolle ja kehittää liiketoimintamalleja, joilla toimintaa voidaan rahoittaa omatoimisesti.

Päätöksen perustelut

Hanke on edennyt pääsääntöisesti suunnitelman mukaisesti ja aikataulussa. Rahoituksen myöntäminen vuodelle 2019 on siksi perusteltua.

Toteuttajan tulisi jatkossa panostaa vielä enemmän jo toteutettujen toimenpiteiden ja/tai kehitteillä olevien toimintamallien kuvaamiseen ja sitä kautta palveluiden ”paketointiin” helpommin hahmotettaviksi kokonaisuuksiksi. Tämä palvelisi myös hankkeen yhdeksi tavoitteeksi asetettua liiketoimintamallin kehittämistä. Pääfokus palveluiden tuottamisessa tulisi olla yksityisen puolen tarpeissa, niin että hankkeen kautta pystytään maksimoimaan maahanmuuttajataustaisten ja muiden osaajien ict-alan taitojen hyödyntämistä yrityssectorilla pääkaupunkiseudulla.

Edellisen rahoituspäätöksen yhteydessä hakijaa edellytettiin hankkeen aikana osoittaa toiminnan vaikuttavuutta ja toimittaa innovaatorahastolle tarkempi liiketoimintamalli toiminnan jatkoa ajatellen. Ennen hankkeen alkamista The Startup Shortcut Oy toimitti toimitettava innovaatorahastolle päivitetyn hankebudjetin ja toimintasuunnitelman sekä tarkemman liiketoimintamallin.

Toteuttajan tulee seuraavassa raportissaan raportoida tarkemmin yksittäisten toimenpiteiden määrällisistä ja laadullisista tuloksista sekä selvittää toimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnissa käytettyä mittaristoa (miten tarkalleen ottaen esim. työllistymisvaikutuksia on mitattu).

Hankkeeseen liittyvissä hankinnoissa on noudatettava hankintalakia (1397/2016).